

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

III. évfolyam 5. szám

BUDAPEST

1994. szeptember-október

TARTALMUNKBÓL

- Gyülekezeti kislektár
- Nemzetközi konferenciánk
- Emlékeztetes presbiterek
- Nemzedékeképítés
- Nők az egyházban és a társadalomban

AZ ÚR A MI OLTALMUNK

Olvasható Dániel 3,16–18

Hiszek: ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy élő közösségben vagyok Valakivel, egy magasabbrendű összefüggésben létezem. Mint ahogy baráti viszonyban sem létezhet valaki csak egymagában, a barátság fogalma magában foglalja azt a viszonyulást, amiben valakivel vagyok, azt, hogy valamilyen meghitt kapcsolatban vagyok valakivel: ugyanígy a hit is ilyen kapcsolat, titokzatos lelki közösségbe jutás az Istennel. A hit az a minden értelmet és sokszor érzelmet is fölülhaldó összeköttetés, összekötöttség, aminek a révén a láthatatlan Isten megragadja és kezébe veszi az életemet. Aminek a révén Isten, konkrétan Jézus az életem középpontjába kerül. Ő az Úr fölöttem. Ebből azután persze, hogy következik, de éppen csak következik, mint következmény az, hogy az ilyen módon hívő ember másképpen gondolkodik, másképpen érez és másképpen cselekszik. De a hitben az első és legfontosabb ez a kapcsolat, ez a lelki összeköttetés.

Aki így hisz az Istenben, így kapcsolódik össze Istennel, így tartozik hozzá az Ő Urához: az kétségtelenül számíthat ennek az Úrnak az oltalmára. Ebben a hitben tudott ez a három ember olyan rendíthetetlen nyugalommal szembenézni a veszéllyel és ebben a hitben mert ilyen vakmerőséget mondani a rettegett királynak: „Imé, a mi Istenünk, akit mi szolgálunk, ki tud minket szabadítani az égő, tüzes kemencéből, és a te kezedből is, ó király, kiszabadít minket.” A mai napon önkéntelenül is eszünkbe jut a 450 éves múltból egy híres jelenet: 1518-ban egy szürke kis szerzetes, dr. Luther Márton a félelmetes hatalmú Kajetán bibornok elé van idézve. Azzal a tudattal megy, hogy most meg kell halnia, hiszen Rómában már befejezettek tekintették, hogy a kárhözhatott eretneket máglyán égetik el. Kajetán előbb kérte, majd fenyegetéssel próbálta rávenni Luthert, hogy vonja vissza tanait. „Ha csak annyit mondasz: revoco (visz-

szavonom), úgy megmenekülsz. Csak hat betű (Re-vo-co), könnyen kimondhatod. Luther tisztában volt vele, hogy az élete forog kockán, hat betűt kell csak kiejtenie és megmenekül... Azután nagy lélegzetet vett, mélyen belenézett az inkvizitor szemébe és halkán, de határozottan így szólt: „Nem vonhatok vissza semmit, ha csak valami helyesbire meg nem tanítanak, mert a Szent Írástól el nem térhetek!” – Majd amikor két évvel később a wormszi

Kajetán János
festmény 1574-ből

birodalmi gyűlésre idézték meg, barátai könyörögtek neki, ne menjen el és ne tegye ki magát ilyen veszélynek, ő pedig – már úton lévén – így üzent nekik: „Ha annyi ördög lenne Wormsban, mint cserép a háztetőn, akkor is elmennék.” – Mintha Sidrák, Misák és Abednégó szavai visszhangzottak volna az évezredek távolában! Nem akkor történt velük az igazi csoda, amikor éppen kerültek ki a tüzes kemencéből, hanem amikor a legválságosabb helyzetben eltűnt szívükből minden félelem! Ezért tudtak a veszedelemmel szemben is bizakodók maradni. Nem azért, mert a hitük volt ilyen erős és rendíthetetlen, hanem mert Valaki másnak a rendíthetetlen

ereje győzte le, vette hatalmába és tartotta őket, annak az Istennek az ereje, Akivel ott is, akkor is kapcsolatban voltak.

Az Úr a mi oltalmunk! Igen. Valahol Erdélyben egy székely kapu fölött van ez a fölirat: „A kapu véd, Isten őriz!” És annyira így igaz, hogy ha a kapu már nem véd is, Isten akkor is őriz! Rengeteg képpel adja ezt tudunkra Isten a Bibliában, mintha csak unszolni akarna, hogy menjünk bizni Benne. Ilyeneket mond Istenről: Kővár, oltalom, menedék, igen bizonyos segítség, pajzs, páncél, szárny, ami befedez..., mind-mind azért, hogy a fenyegető bizonytalanságban, a leselkedő veszedelmek között is bátor, derűs, bizakodó, reménykedő maradjon a Benne hívő ember! Ezért üzeni a Bibliában Isten olyan nagyon sokszor azt is, hogy: „Ne félj!” És nem azt mondja, sohasem, hogy ne félj, mert nincs okod félni, hanem mindig így: Ne félj, mert én... mert én vagyok, mert én itt vagyok, és mert te az enyém vagy! A félelem: bizonytalanság, a hit pedig teljes bizonyosság! Az a bizonyosság, hogy mellettem, vagy fölöttem, vagy mögöttem: ott van az Isten, és én az Ővé vagyok! Így tudom megérteni a zsoltártörténetet, amikor – nyilván szintén valami szorongatott helyzetben így kiált fel: „Mikor félnem kellene is, én bízom Tebened!” (56,4). Ez a bizalom az Isten oltalmában: ez a félelem egyetlen ellenszere! „Amikor félnem kellene is, én bízom Benned!”

De itt vigyázzunk: mert az az oltalom, amit olyan nagyon áhitunk, nem mindig olyan ám, amilyennek mi szeretnénk elképzelni, megvalósulva látni. Ne felejtjük el, hogy az Úr a mi oltalmunk! Tehát nem valami a mi oltalmunk, hanem Valaki. A valamivel mi bánunk, például lehet nagy segítség és oltalom a fegyver, vagy a pénz, vagy a tudomány is, ezzel úgy oltalmazhatjuk magunkat, ahogyan mi ma-

(Folytatás az 1. oldalról)

gunk akarjuk, de az Úrral így nem bánhatunk. Őt a magunk kedvére, akarata szerint nem használhattuk föl: Ő bánik velünk! Ezért történhetik meg az Úr oltalmában bízó emberrel, hogy mégis bevettetik az égő tüzes kemencébe. De Sidrák, Misák és Abednégó ezzel az eshetőséggel is számolt. Előre meg is mondták a királynak: „Megmenthet az Úr, de ha nem tenné is, akkor sem szakad meg Vele a kapcsolatum, akkor is Benne bízunk, akkor is csak Néki szolgálunk!” Igen: bízni az Isten oltalmában azt jelenti, hogy rendelkezésére boesátom magam az Ő akaratának! Az igazi hit nem fennhéjázó elbizakodás, hanem alázatos főhajlás az Úr előtt. *Bonhoeffer*, a német evangéliumi egyházak nagy mártírja 1944-ben így imádkozott a náci börtönben: „Szabadíts ki Uram, de ha a Te nevedet jobban megdicsőíti a halálom, azt is elfogadom. Nem az a legfontosabb, ami velem történik, hanem a Te dicsőséged!” – Az Úr oltalma néha olyan, hogy bizony nehéz rá igent mondani. Tudod-e mindig, mindenféle helyzetben azt mondani, hogy igen, Uram? De nem könnyű fejbőlintással, nem is kétségbeesett megadással, belterődéssel a változhatatlan sorsba, hanem az Úr hatalma előtt való készséges meghajlással, még ha ítéletet mond is fölötted?! Tudsz-e hiszni Isten oltalmában akkor is, az Ő győzelmében, erejében, ha mindennek éppen az ellenkezője látszik is körülötted? Ha nem azt tenné az Úr, amit vársz és remélsz Tőle: ímé, akkor sem kell összeroskadni, kétségbeesni, panaszkodni, hogy lám, hiába bíztam, hiába könyörögtem, mert Isten akkor is Úr és te akkor is az Ővé vagy! Nem mindig kudarc és reménytelen vereség az, ami annak látszik. A világ legszörnyűbb kudarca, ahol az emberi igazságtalanság és gonoszság a tetőpontjára hágott, Jézus gólgotai keresztye volt. De csak látszólag! Mert ez a vereség valójában a legnagyobb győzelem volt: Isten győzelme a világ fölött! Azóta is minden fáradt, szomorú, aggódó lélek ott szíjja tele magát újra az Isten jelenléte éltető erejével, ott újul meg a hitében, onnét merít biztatást és győzelmet a maga küzdelméhez. Tehát ha nem azt tenné is, amit várok és remélek, akkor is tele van a sorsom, akár szenvedésem és nyomorúságom is, az Ő léltető szeretetével és kegyelmével! Akkor is az Úr a mi oltalmunk.

(Részlet a szerző emlékére megjelent „Élő reménység” c. könyvből, mely igehirdetéseinek válogatását tartalmazza. Szerkesztette: Ajtony Artur, Bp., 1994.)

Jóó Sándor

Gyülekezeti kissozár

ÁLDÁS

Az áldás tulajdonképpen szavakba foglalt adomány; maga a kifejezés ajándék, jókivánság közvetítője, egyben üdvhozó jótétemény elnyerésének óhaja.

Az áldás mindig Istenre utaló, a jelenlétével, nagylelkűségével kapcsolatos kifejezés. Testi-lelki jólétre, boldogulásra törekvő erőt sugároz felénk. Az áldás Isten hatalmának nyilvános elfogadása, gyakorlása pedig – kérés és dícséret formájában – gondoskodásának elismerése, kívánása, s egyben hálaadás bökezúségéért.

Isten a teremtést követően megáldotta teremtményeit, s az első emberpárt külön is. Boldogulásunk alapja ma is az Áldás, feltétele az engedelmesség. Pl.: ha munkánkat áldás kíséri, akkor tevékenységünk eredményes. Jól végzett munkánkon gyakran érezzük az áldást. Azaz: ha munkánk sikere különös örömmel tölt el bennünket, az nemcsak a jól végzett munka jutalma, hanem az áldás érzékelhető „eredménye” is.

Kétirányú áldás létezik: az egyik felülről, Istentől irányul felénk, ez kegyelem formájában is megnyilvánulhat; a másik alulról, tőlünk származik, és az Úr felé irányul. Áldásunk az Úr felé a hála megnyilvánulása teremtményeiről – rólunk, szeretteinkről, környezetünkéről – való hűséges gondoskodásáért. Az utóbbiak az áldásra adott válaszok, dícséret, hálaadás, amiben áldjuk, magasztaljuk az Urat. Legrövidebb és leggyakoribb kifejezési formájában, ha azt mondjuk: Hála Istennek! – akkor áldjuk az Úr nevet.

Köznapi értelemben is megtalálható az áldás szó szépsége. Régen a várandós kismamákra az „áldott állapotban van” kifejezést használták, ami közvetlen kapcsolatba hozható az áldás „ajándék” jelentésével, amelynek értelmében a gyermekáldás ajándék, az Úr ajándéka. Mára a mindennapi használatban a megnevezés „terhes”-re silányult, a megszületett gyermek pedig – nem ritkán – sajnos (anyagi) teherré válik.

Áldás hangzik el házasságkötéskor, keresztelelnél, és az úrvacsorai szertartás végén, valamint áldással fejeződik be minden istentisztelet. A legismertebb, legkedveltebb közülük az *aroni áldás*.

Az áldás mindennapjaink része: áldás az egészség, az öröm, a szabadság, a hű társ. Az étkezéskor mondott ima „asztali áldás”-ként is ismert, itt az áldásra – az ételért – adott válaszuk hálaadás, és így az Úr dícséretének felel meg.

Pl.: Urunk Jézus, légy vendégünk, áldd meg, amit adtál, kérünk! Ámen. Vagy: Urunk Jézus maradj velünk, áldd meg a mi eledelünk! Ámen.

Mindkettő gyakori és szép példája hálaadásunknak.

Winter Szilvia

KÖNYÖRGÉS

Adj kenyeret az éhezőknek,
Meleg ruhát a didergőknek,
A hontalannak adjál szállást,
És a rabnak szabadulást.

A betegnek adj gyógyulást
A sírónak vigasztalást.
Erőtlennek adj új erőt,
Oltalmazd meg a szenvedőt.

Adj hitet a hitetlennek,
Békességet békétlennek.
Szeretetet gyűlölőknek,
Bocsáss meg a bűnösöknek.

Add az Ige tiszta fényét,
Adj lelkeknek égi békét.
Jelenj meg a kételkedőknek,
S irtalmazz a megtérőknek.

Pál Lászlóné

ORSZÁGOS GONDNOKI KONFERENCIA

A Zsinat Elnökségének rendezésében július 11–17. között Balatonszárszón tartották az országos gondnoki konferenciát, amelyen minden egyházkerületből (egyházmegyéből) közel 40 fő gondnok vett részt. Habár a rendezők nagyobb létszámra számítottak, de vigasztalás-ként elmondhatjuk, hogy „jó kis csapat” alakult ki, és az igen értékes beszámolókon, bemutatkozásokon mindenki szóhoz jutott. (Legtöbben a Tiszántúli Egyházkerületből – 14-en – vettek részt a konferencián.)

A megnyitó előadást „Gyülekezetépítésünk mai problémái” címmel *Balla Tibor*, a Presbiteri Szövetség főtitkára tartotta, és egyebek között a következőket mondta: Nagyon fontos a gyülekezetépítés, mert ahol ez nincs, ott rombadől. Ott van jó gyülekezeti élet, ahol hittvalló tagok vannak, ahol hitben élő presbiterek és gondnok van. Az Ige fellívja a figyelmünket: Viseljétek gondot azért magatokra és az egész nyájra. A lelkipásztor munkája az utóbbi években megnövekedett, ezért nem bírja a munkát, mellé kell állnunk, segíteni kell őt. Jó, ha feltesszük a kérdést: mit tegyünk a gyülekezetben, de az a fontos, hogy mit vár az Úr. Az egész református egyház megújulása azon múlik, hogy átadja-e magát az Úrnak. Növekedniünk kell az Úrnak.

Takaró Tamás esperes mindenmap evangélicus szolgálattal tartott a Máté 22,29 bibliai vers alapján: Tévelyegtek, mivelhogy nem ismeritek sem az őrásokat, sem az Istennek hatalmát. Aki nem ismeri meg az igazságot, csak tévelyeg. Aki tévelyeg, eltévesztette a célt, így semmiképp nem ér célba. A tévelygő ember becsapható. A tévelygés gyökere, hogy nem ismerjük eléggé a Bibliát. Ha nem beszél a Biblián, be kell vallanom: Úram, nekem a Biblia csak könyv. Feladatunk, hogy ahol élünk, ahol lakunk, biztonságtevő életet éljünk, nyíljon meg szívünk és szánk. Nemcsak a gyülekezetben, hanem szereteteink körében is beszélni kell Jézusról.

Dr. Boross Géza teológiai professzor „*Éltévünk a misszió*” címmel tartott előadást. Anyaszentegyházunk régi óbaja a misszió megújulása. Az utóbbi időben a teológiákon ismét súlyt fektetnek a missziói munkák oktatására. Az Úr Jézus parancsba adta ki: Elmenvén tegyetek tanítványokká minden népet...

Mostanság az ifjúság körében végzett missziói feladat felelősségteljes és egyben óriási megbízatás. A missziói munka összeforr a diakóniával és a gyülekezetépítéssel. Vegyük komolyan a missziói munkát, és minél többet imádkozzunk érte! Az igehirdetés és a bizonyítgatás Isten áldott eszköze, bátran éljünk a lehetőségekkel.

Ablonczy Zsolt lelkipásztor, a Zsinat Missziói Osztályának vezetője „*Egyházunk missziói koncepciója*” című előadása kapcsolódott az előzőhöz. A misszió belülről, a szívből indul el. Ha Jézus Krisztus beleszólt életünkbe, másként beszélünk, szólnak, cselekszünk és önkéntelenül is erő árad ki belőlünk, és a missziói munka részeseivé leszünk. A misszió szó eredeti jelentése küldetés forrása; a forrásnak csatornát kell ásnunk, hogy az élő víz eljusson a családtagokhoz, a betegekhez. Bárki mehet a forráshoz, mert az hűség, jószág, élető erő, és állandóan táplál. A missziói tevékenység nyomában a források állandóan zabogni kell.

Nagy figyelem kísérte *Mervéy Sándor* zsinati osztályvezető „*Szárszó és az SDG jövője*” című előadását. Most abban a reményben alakítjuk és gyarapítjuk Szárszót, hogy a jövő évezredére otthonuk legyen a fiataloknak. Tekintsünk vissza Szárszó múltjára, illetve a mai telep elődjére: 1921-ben Sebestyén Jenő és csoportja imádkozott megújulásért, fiatalok közösségi életéért. Siófokon, Balatonkilitiben SDG-s fiatalok szerény körülmények között közösségi életet kezdtek. Ezekben az években hasonló szervezkedés indult meg Patakon, Pá-

pán és Debrecenben is. Az egyház az ébredési munkát, illetve a fiatalok megmozdítását támogatta. 1927-ben döntés született a tekintetben, hogy Balatonszárszót választják a végleges helynek. Először fabarakkokat építettek (ezekből már egy sem látható), és megindult az ifjúsági munka, a táborozás. Volt olyan év, amikor hatszázan is részt vettek egy-egy rendezvényen. Az SDG munkája eredményes volt, és szolgálta a magyar ifjúságot, illetve hasznos volt a társadalom és az egyház számára is. A II. világháború idején lengyel menekülteknek adott otthont Szárszó, majd a háború után az ébredési idők fellegvára lett. Ám jött a szorítás, és államosították a telepet. A helyi tanács SZOT üdülőt, tájházat, Tanya csárdát létesített. A politikai enyhüléskor, 1988-ban kezdődött el egyházunk harca Szárszó visszaszerzése ügyében. A harc eredményes volt, végül Szárszó visszakért az egyház tulajdonába. Ma már három új épület áll, kialakulóban a szabadteri előadó, hallgatói rész. A jövőre vonatkozó terv is elkészült, miszerint a 21. század számára konferencia-központot alakítanak ki, amely télen-nyáron használható lesz.

A Népfőiskolai Kollégiumról tartott *dr. Kiv Bóvíz* előadását nem ismertem, mivel a Reformátusok Lapja 33. számában részletesen olvashatunk róla. Azonban megjegyzem, hogy örömdetes tény az újjalakult szervezeti megindulása és működése.

Igen hasznosnak bizonyultak a gondnokok beszámolóit, bizonyítgatásai is.

A hét méltó befejezésként (vasárnap) *dr. Hegedűs Lorint* püspök a „*Hivalló egyház*” címmel tartott előadást, amelyben mindenkihez volt szava és üzenete. Ezt követően a szárszói templomban istentiszteleten vettünk részt, amelyet úrvacsoraszomszág követte.

Széles Lajos

Emlékezetnek okáért

Dr. Révész Imre írja: „Castellio és Kálvin hamis és igazi arcképe” c. tanulmánya elején: – „Gönczi István, a bibliafordító Károlyi Gáspár egyik utóda a gönci református lelkipásztorságban, meg nem nevezett szerzőtől idézi PANHARMONIA c. műve előszavában (1599) ezt a distichont:

SIS FUR, SIS NEBULO, SYCOPHANTA ET TURPIS ADULTER,

CALVINUM FERIAS FULMINE: MAGNUS ERIS.

Fordításomban:

Légy orv, légy te csibész, esalífereg és csúnya parázna;

Kálvinra ha dobálsz mennykövet: nagyra viszed.

* * *

Antonio Canova (1757–1822) az itáliai újklasszikus szobrászat vezéralakja volt. Ő, a „szobrászkirály” készítette azt a remek

carrarai márványból faragott domborművet, amelyet báró Vay Dánielné gróf Wartensleben Eszter rendelt síremlékül szülei és kislánya emlékezetére. A „Búsuló Génusz” néven számontartott relief alatt – a gyömrői református templomban, ahová később a gyönyörű emléket elhelyezték – egy fekete gránitlapon, a személyi adatok után záródékkal ez a latin sírvers olvasható:

FELICES NIMIUM QUOS MOLLIS CONDIT ARENA
NIL NISI NUNC LUCTUM OSSAQUE VESTRA LEGO.

Magyarul:

Jó néktek, akiket már enyhébb beféd a sírhant,

Más jutra számomra: csontotok, jaj, meg a gyász.

Hegyi-Füstös István

TAHI NEMZETKÖZI

III. Nemzetközi Presbiteri Konferencia

1994. aug. 29.–szept. 4. között zajlott a cím szerinti konferencia Tahiban.

A 92 férőhelyes üdülő szűknek bizonyult. Így a 135 jelentkezőből sokat nem tudott fogadni a vezetőség. Az előadóterem valamennyi széke foglalt lett!

Vendégként vettek részt a határon túli református egyházkerületek küldöttei. Kárpátaljáról, Erdélyből, Királyhágó-mellékről, Felvidékről 2-2 fő és Délvidékről 1 fő élvezte a hazaiak meleg, testvéri szeretetét.

A program összefogó címe az ApCsel 20,18-ban olvasható Ige volt: „Viseljétek gondot magatokra és az egész nyájra!” Délelőttönként a mondat első fele képezte az alapot az előadásokhoz. Délután pedig a másik fele került kibontásra.

Az előadásokat kiváló „szakértők” tartották! Így teológiai professzorok: dr. Szűcs Ferenc, dr. Bolyki János; lelkészegyesületi elnökök: Kórsós István és Németh Gyula; a Zsinat világi elnöke: dr. Bodnár Ákos; valamint Szarka Miklós, Kovács Mihály, Papp László, Papp Vilmos, dr. Füzési Zoltán, dr. Nagy László és az esti evangélizátor: Csorba László. A vasárnapi záró istentiszteleten dr. Hegedűs Loránt püspök, a Zsinat lelkészi elnöke szolgált.

A résztvevők az ország szinte minden tájáról, illetve valamennyi egyházkerületből sereglettek össze. Egyharmaduk nő volt.

A konferencia lelki tartalmát illetően olyan tömény, információgazdag volt, hogy sok hallgató

számára „életbe vágó” új hírként hatott az előadások üzenete.

Ízelítőként: szó volt a presbiter bűneiről és annak következményéről; a megtérés és az újjászületés üdvösségét illető alapfeltételéről; a keresztes és a presbiter viszonyáról; a presbiter szolgálatáról a családban. Megdöbbent figyelemmel hallgatták, hogy nagy baj van abban a családban, ahol a férj az „Úr”, mert ott Jézusnak nem marad hely!

Csak az a presbiter tud hitelesen szolgálni a gyülekezetben – gondot viselni a nyájra –, akinek új élete van Jézus Krisztusban.

A nagy érdeklődést igazolja az a tény is, hogy 235 darab magnószalag-másolatot kértek a résztvevők a felvett előadásokról.

A lelki tartalomhoz az a lelkesedés is hozzátartozik, ami az éneklés intenzitásában volt tapasztalható. Természetesen a református énekeskönyv énekei hangzottak túlnyomóan, de a „Tanúd vagyok, Uram” című énekeskönyv énekei is szívig értek. Pl. „Csend van bennem...”, „Ha visszanezék a megtett útra”.

A vasárnapi úri szentvacsora vétele korona volt a hét ajándékaira, melyet a Püspök Úr szolgáltatót ki a résztvevőknek.

Sokan búcsúztak így: jövőre többen jövünk a presbiteriumból!

Missziós titkár

„Rajonganak, de nem a helyes ismeret szerint”

Az idézett mondatrész a Róma 10,2-ből való. Pál magára nézve is mondja: „Én is rajongtam Istenért”. Igen! Pál annyira rajongott Istenért, hogy Érté még halálba is kergette az embereket. S mindezt abban a tudatban tette, hogy istentiszteletet cselekszik! Belső, határozott meggyőződése volt, hogy amit tesz, ahogyan hisz, az helyes!

Eljött azonban egy pillanat – a damaskuszi úton –, amikor rádöbbsent arra, hogy téved, s amit tesz, avval Istent, Jézus Krisztust üldözi!

Milyen jó, hogy elérkezett az a pillanat, amikor Jézussal személyesen találkozott, s rájöhett arra, hogy élete a kárhozat irányába megy.

Vajon egy presbiter nem lehet olyan állapotban, hogy rajong az Istenért, az egyházáért, de nem a helyes ismeret szerint? Vajon nem lehet az, hogy bár hiszi Istent, Jézus Krisztust is, vasárnapként ott van a templomban, szolgál is annak érdekében, hogy ott minden rendben legyen. Rajong ő is, élete mégis a kárhozat felé megy, mert bűnei nincsenek megbocsájtva, és így még a halálban van!

Miben tévedhet egy presbiter? Abban, amiben Pál! Nem ismeri Jézus Krisztust, mint személyes Megváltóját! Nem tudja, hogy bűnei bocsánatáért oda kell menni a Golgotára, ahol látja Jézuson saját bűnei szennyét. Lát-

hatja, hogy Jézus helyette vállalja a keresztes, és kínálja a bocsánatot.

A helyes ismeret tehát a keresztes engem helyettesítő Megváltó és az én szívem viszonyában található. Abban, hogy felismervén kárhozatra menő bűnös életem, odamegyek az értem szenvedőhöz és ezt mondom neki:

„Itt van szívem, Neked adom, Uram”.

Minden presbiter életében el kell érkezzen a Jézus Krisztussal való személyes találkozás pillanata, „a helyes ismeret szerint”.

Vándor Gyula

PRESBITERI KONFERENCIA

ESTI CSENDESSÉG

I.

(Ige: ApCsel 10,33;
Róma 7,24-25; 1Péter 1,9.)

Ezekben a napokban közösen, együtt kellene egy utat megtenni. Jézus magát nevezte útnak, és sokszor tanított a keskeny és széles útról. Jézus nyomán Pál apostol is gyakran nevezte útnak a keresztyén életet. Maga a program is egy jól megfigyelhető utat állított elénk. Az esti szolgálatok ennek részleteihez kapcsolódnak. Minden útnak célja van, nekünk itt egyenként és együtt el kell érniünk a mi hitünk célját, a lélek idvességét. Vagy ha azt elértük, meg kell benne erősödnünk.

De hogyan kell indulni? A Szentírás mindig egy lépésről tanít. Mi lehet itt az első lépés? Kornélius szavai segítenek ebben. Isten válaszolt az ő keresésére. Pétert, az apostolt küldte hozzá, ő volt az Úr eszköze. Ránk is érvényes, amit Kornélius mondott: te jól tetted, hogy eljöttél, mi most az Isten színe előtt állunk, hogy meghallgassuk, amit az Isten neked parancsolt. Ezt kell tenünk, átélhetjük, hogy jó itt lenni, együtt oda kell állnunk az Úr elé, s ehhez nyitott szív, értelem, befogadásra kész lelkiület kell.

Minden este van rendelt idő, ahol a bemutatkozások lesznek. Itt egymásról, személyes, gyülekezeti dolgokról hallhatunk, felvehetjük egymás terhét és imádkozhatunk gondjainkért s örömeinkért. Ez jó és fontos, de ezelőtt tudnunk kell, hogy rólunk mit mond az Ige. Kinek lát engem Isten? A helyes elinduláshoz igei önismeret kell. Engedjük, hogy a Lélek bemutassa igazi arcunkat. Három fontos tételt hallottunk: én nyomorult ember vagyok, aki a bűneim miatt halálos veszedelemben élek; nekem szabadítóra van szükségem, mert magamat nem tudom megmenteni. Isten elkészítette a szabadítást. Megragadni s hálát adni!

II.

(Ige: 1Péter 1,18-20; János 1,29.)

Ma délelőtt Krisztus személyéről, a Szentháromságban való helyéről hallottunk. Az Apostoli Hitvallás második főtétele foglalkozik Krisztussal, az első rész: mit hiszel az Atyáról, a második: mit hiszel Krisztusról, a Fiúról. Ez az igazi evangélium, a végső nagy örömhír. Ez a megváltás titka, a szabadulás útja.

Két jelentős személy vallomását olvastam. János apostol így jelentette meg:

ímé, az Istennek báránya, aki elveszi a világ bűneit. Péter apostol: tudván, hogy nem veszdő holmin, aranyon, vagy ezüstön váltattatok meg a ti hiábavaló életekből, hanem drága véren, mint hibátlan és szeplőtlen bárány véren, a Krisztusén. A Jelenések könyve is így tanít.

Van bűn, van személyes bűnöm. Egynek esete által minden emberre elhatott a bűn, ebből a sorból nem lehet kilépni. Mindnyájan az első Ádámmal hasonlítunk. Az ember átadta magát, kiszolgáltatta magát a Sátánnak, Isten helyett őt választotta. A bűn következtében meghaltunk, Isten számára halottak lettünk és következményként Isten haragja alá kerültünk. Az igazi veszedelem belül van, a szívben van. A megoldás innen indulhat el. Az ember a Sátán börtönébe került és egy sötét erő hatalma alatt él.

Van engesztelő áldozat. A zsidó ember úgy járult Isten elé, hogy valamit adott, életet tett az oltárra. Tudta, hogy neki magának kellene meghalni, de maga helyett bárányt áldozott. A Szentírás a helyettes elégtételről beszél, amikor még meg sem születünk, Krisztus értünk meghalt. Akit már az Édenben megígért Isten, az idők teljességében emberként eljött, vállalta a mi testünket, magára vette bűneinket, az én helyemet foglalta el a kereszten. Imé, Istennek ama báránya, aki elveszi a világ bűneit. Az ószövetségi ember a törvény cselekedeteiben reménykedett, a modern ember a tudás, a kultúra, a civilizáció tetteiben, de nincs senkiben másban üdvösség. Jézus az egyetlen Megváltó.

Ő minden bűnért fizetett és mindenki számára bocsánatot hozott. Nincs olyan bűn, amiért az ő engesztelő áldozata elégséges ne volna. A te bűneidért és minden bűnödért elégséges. – Mindez már megtörtént, elvégeztetett, az üdvösség készen van. Akinek kell, aki tudja, hogy menthetlenül elveszett és kinyújtja kezét, szívét, övét. Nézz Jézus Krisztusra! Add át az életet Neki, és tedd le bűneidet Krisztusra. Ő ama Bárány, akiben Isten elfogad!

III.

(Ige: Lukács 13,22-30.)

Most is az útnál maradunk, amit meg kellene találnunk és végig kellene járnunk. Benne van az út mostani textusunkban, de legyen benne az életünkben is! Egy ember ment Jézushoz, nem azért, hogy őt hallgassa, hanem, hogy őt kérdezze. Jézusnak

sokszor tettek fel kérdéseket, ez ma is szabad, lehetnek nekünk is kérdéseink az Úrhoz. Milyen kérdéseid vannak, mivel mentél már az Úrhoz? Milyen volt ennek az embernek a kérdése? Abban helyes volt, hogy a legfontosabbról, az üdvösségről kérdezett. Jó dolog, ha volt már, vagy most van neked is ilyen irányú érdeklődésed. Foglalkozni kell az üdvösséggel. Idejében és megfelelő módon. De a kérdés nem a lényegre irányult. Inkább kíváncsi jellegű volt. Sokan idvezülnek vagy kevesen? Ezt a számok érdekelték, s még inkább másokra vonatkozott ez. Mi is voltunk ilyenek, kik, kik nem, mennyien, van-e ebben a gyülekezetben egy is, vagy ennek vagy annak a családjában? Jézus a feltett kérdésre nem felelt, de nem hagyta válasz nélkül. Nem arra felelt, amit kérdezett ez a férfi. Van, amikor Jézus hallgat, vagy nem arra válaszol, amit mi vagy mások kérdeznék. Neki joga van ehhez, kíváncsi kérdések őt nem érdeklik. Ezeket nem elégíti ki.

Jézus személyesen felel. Nem másokról vagy számokról, hanem rólad. Válaszból kiderült, hogy van, ami nem tartozik rád. Hogy kik és mennyien – ez az Úr dolga, nem az enyém, nem az egyházé, a közösségé, a bennfenteseké. De egy valami rád tartozik, ez az én dolgom, ezt más nem teheti meg helyettem. Jézus így válaszol nekem és neked is: te igyekezz bemenni a szoros kapun. Ez a nagy lehetőség, ez az evangélium, ez a fontos felszólítás: Te rendezd el, neked legyen üdvösséged, te nyerd el Jézusban az életet.

Itt a következők a fontosak: igyekezni kell, ezt nem lehet halogatni, kitolni, itt nem lehet ráérősen gondolkodni. Ez sürgős, a legsürgetőbb, gyorsan tedd meg, igyekezz bemenni. – Ennek van ideje, van lehetősége, nem végtelenül. Mert felkél a gazda és bezárja az ajtót. Ideje van a megtérésnek, van erre alkalom. – El lehet kézni, kívül lehet maradni, s ebben a szív gonoszsága és a Sátán visszatartó hatalma dolgozik.

A cél: ott lenni, megérkezni Isten Országába. Elérkezni, letelepedni, beletartozni Isten királyságába. Engedj a hívásnak ma, ha az ő szavát hallod, lépj be a szoros kapun, lépj át a küszöbön. Ne maradj kívül. Lépj át ma a halálból az életbe.

Csorba László

(Elhangzott a tahi presbiteri konferencián, esténként).

TAHI NEMZETKÖZI

A MEGTÉRÉSRŐL

„Szükség néktek újonnan születetek”
Ján 3,7.

Igeolvásó keresztyén emberek tudják, hogy ez az Ige, benne a jézusi figyelmeztetés, nem csak Nikodémusra vonatkozik, hanem minden emberre, bárhol született a földgolyón, mert aki nem születik újonnan, nem láthatja meg Isten Országát. Ugyanis, keresztyénnek születni nem lehet, sem azzá nevelődni, azzá csak újjászületés által lehet az ember. Az üdvösségre nincs más út, csak a Jézus Krisztus, aki magáról jelentette ki, hogy „Én vagyok az út, senki sem mehet az Atyához, csakis én általam” (Ján 14,6).

Az újjászületés és megtérés az üdvrendben igen fontos esemény, nem csak az érintett személyre nézve, aki éppen ezáltal lesz a Krisztus váltság-ajándékának örököse, hanem a mennyben is örömet okoz „egy bűnös ember megtérése”. Mielőtt azonban a megtérésről szólnánk, fontos dolog, hogy néhány alapvető bibliai igazságot előrebocsássunk. Nevezetesen a teremtésről és a bűnről szóló bibliai igazságokra gondolok.

1. A Biblia creációról tanít,

azaz teremtésről és nem evolúcióról! A teremtésben az ember Istennek legmagasabb rendű kijelentése: Imago Dei, nem pedig állatból fejlődött Homo Sapiens, Faber, Ludens stb. A teremtésben kapott istenképesség a bűnesetben eltorzult, de Jézus Krisztusban újra „nékünk adaték”. Az ember rendeltetése, hogy Isten képét hordozva uralkodjék a földön, képviselje (celem!) és szolgálja teremtőjét, dicsőítse a mindenség Urát. Az evolúcióban nincs helye egy személyes Creatornak, sem a kijelentésből elének táruolt üdvörtörténetnek, ezért a keresztyén hit kizárja az evolúció gondolatát!

2. A bűneset,

a teremtéssel együtt központi tanítása a keresztyén teológiának, az Ige alapján. Nem papi találmány, mint ahogy a betegség sem orvosi fantázia szüleménye, hanem realitás. A teremtésre törő diabolikus erő, amely mögött hatalom áll, a Sátán, aki embergyilkos volt kezdetől fogva. A bűnt nem bagatellizálhatjuk filozófiai témává, pl. a fejlődés kellékének, mert a golgotai kereszt nekünk másról beszél...

3. A megtérés és újjászületés

az Isten Szentlelke által munkált történetnek azonos jelentésű szavai, azzal a különbséggel, hogy a megtérésben az ember felelőssége a hangsúlyos; az újjászületésben pedig az Isten Lelkének újjászülő munkája. Az egyéni döntést jobban hangsúlyozó pietizmus szívesebben használta a megtérés fogalmát, míg az Isten dicsőségét felelőbb kiemelő kálvini szemlélet az újjászületést részesítette előnyben. Nem az én megtérésem a döntő, hanem az Isten újjászülő kegyelme!

E két szónak egymáshoz való viszonyában azonban a nézőpont hangsúlyánál többet is érzékelhetünk. A megtérés az Istennek újjászülő kegyelmi tetteire adott emberi válasz. Isten az, aki elkezdte a jót, kiválaszt, megszólít, bűnlátást ad, megtérésre indít, amelyre az ember az Istenhez való odafordulással – egyben a bűntől való elfordulással –, azaz a megtéréssel válaszol. Most nézzük a két bibliai fogalmat külön-külön, teológiai sorrendben:

a. Az újjászületés (regeneratio)

Az Ige nevezi felülről való, vagy Lélektől való születésnek is (Jn 3,5). A szó Istennek újjáteremtő munkáját jelöli, az első, bukkott teremtéssel szemben. (Az Igében e dologra él egy jogi kifejezés is, a megigazulás – justificatio). A fiúvá fogadás jogi feltétele! (Jn 1,12)

Az újjászületés és megigazulás igei értelme az, hogy a kegyelmes Isten a bűneiben hadott embert újjáteremti, azaz, Krisztusban való új életre újjászüli. Ahogyan a természeti élet kezdete a magvetés, az új életé is az. „A mag az Isten Igéje” (Mt 13) Az újjászületés a Szentlelke munkája a hívő emberben, ami által ezután a Krisztus él benne. Ez nem csupán egy lelkeleti megváltozást jelent, mint amit pl. egy trauma vált-

hat ki az emberből, hanem egy egészen új lelki létezést, Istennel való élő kapcsolatot teremt. Az újjászületés nem csupán érzelmünket vagy értelmünket változtatja meg, hanem egész egzisztenciánkat veszi birtokba, hogy azt áthatva, isteni természet részeseivé tegyen bennünket (2Pt 1,4) Általa lesz az ember új teremtménnyé a Krisztusban (2Kor 5,17) Az Ige beszél az újjászületés gyümölcseiről is: Gal 5,22, az élő reménységről: 1Pt 1,3, és aki Tőle születik, az legyőzi a világot: Ján 5,4.

Az újjászületésnek eszkatologikus tartalma és kiteljesedése is van. Krisztus nem csak az egyes embert újítja meg, hanem az Ő ígérete szerint egykor mindent újítja meg. A Jelenések könyve két utolsó fejezete csodálatosan írja le az új ég, új föld látomását, amelyben a teremtett világ megszabadul a rothadandóság rabságából.

b. A megtérés

Az újjászületés folyamatának emberi oldalát hangsúlyozó kifejezés. Mind az Ő-, mind az Újtestamentum alapszava: SUB és METANOIA emberi cselekményt fejez ki. A SUB megfordulást jelent. Képpel szólva: egy karaván elindul a sivatagban. Hosszú út után rájönnek, hogy rossz irányt követtek. Dönteniük kell: vagy továbbmennek a pusztulásba, vagy visszafordulnak. Jézus is ezt mondja el a tékozló fiú példázatában: „Visszamegyek az én Atyámhoz!”.

A METANOIA az értelem megváltozását jelenti elsősorban. Intellektuális belátás, értelmi meggyőződés következtében beálló, tudatos magatartás.

A megtérés teológiai értelemben aktív kimozdulás a kárhozattól. A Lk 15 és a Róm 2,4 szerint az ember önkéntes válasza Isten jóságára. Természetesen a Szentírás korántsem úgy kezeli ezeket a fogalmakat, mintha ezekben csak az ember aktivitása lenne, hiszen az Isten az, aki munkálja bennünk az akarát, a szándékot is. Isten épp azért parancsolja a megtérést, mert lehetséges megtérni! Ő nem akarja a bűnös halálát, hanem azt akarja, hogy megtérjen és éljen. A megtérés előjele az Isten szerinti szomorúság (2Kor 7,10). *E bűn miatti szomorúságból születik az igazi megtérés.* Ez igei szabály, amire ma különösen is jó odafigyelni, amikor új közösségek születnek, afféle hallelujás feldobottság hangulatában, minden bűnlátás, igazi megtérés nélkül. Az Isten Szentlelke által ébresztett, újjászült, megtért lélekben

PRESBITERI KONFERENCIA

a legelső ajándék a bűnlátás. A bűn az az állapot, amely engemet elválaszt Istentől. Az a tagadó szembeszegülés, amely eddig lázadóvá, tagadóvá tett Vele szemben. A kegyelem ott lesz nagygyá, ahol az ember felismeri a bűn elválasztó mélységét.

Összefoglalva a két fogalmat, tisztán kell látnunk, hogy az újjászületés és megtérés Istennek bennünk és velünk véghezvitt nagy tettének, mint éremnek két oldala, amelynek első részén az Ő kizárólagos tette áll (újjászületés), a másikon pedig ahogyan bevont minket is (etikai) döntésünkkel és magatartásunkkal az Ő munkájába. Mivel hogy az Ige mindkettőről beszél a maga helyén, helytelen lenne az egyiket kijátszani a másikkal szemben, vagy túlhangsúlyozni amaz rovására. A megtérés Isten újjászülő munkájával kezdődik el, az újjászületés pedig a megtéréssel lesz láthatóvá.

Az újjászületés református értelmezése: kegyelem-központúság!

Nem emberi akarat gyümölcse, hanem *Isten kegyelmi tette*. Ezért is találóbb számunkra ez a kifejezés. Ahogyan földi születésünk is a mi tudtunkon és akaratunkon kívül ment végbe, ugyanúgy az újjászületésünk is a rajtunk kívül álló, tőlünk független és szuverén kegyelem munkája. Aki teremtett minket, az is teremt újjá Szentlelke által. Ezt azért is jó hangsúlyozni, mert a megtéréshez megvan az általános emberi érzéke minden kultúrának és vallásnak, legalábbis annak megváltoztató, megjobbító értelmében. Sőt, ez végbemeget isteni indíték nélkül is, amikor az ember nem Istenhez tér meg, hanem saját józan belátásához, vagy a társadalom elvárásához, pl. egy alkoholistát, aki önerőből válik meg a pohártól. A biblikus megtérés alapítványe mindig az újjászületés, mint Isten kegyelmi munkája.

A másik, fontos református tanítás az *újjászületésben*, hogy az üdvösségnek elengedhetetlen feltétele mindenki számára: *Szükség néktek újonnan születetek!* (Ján 3,7) Ha valaki újonnan nem születik, nem láthatja meg Isten országát. Ahogyan a földi életben csak beleszületni lehet, az örökéletben is csak születéssel lehet bejutni, de ez a születés már nem a földi, testi, apai anyai indítású születés, hanem felülről való, lelki, azaz: újjászületés. Az üdvösségben nem lehet beszélteni, érdemből bejutni, erkölcsi nemesedés folytán arra méltóvá lenni, hanem mennyei polgárságra kell megszületni. Fontos itt leszögezni, hogy szorosan véve a dolgot, még református keresztyének sem

lehet úgy lenni, hogy beleszületik valaki egy református családba, hittanra tanítják, vallásosan nevelik, mert ez még mindig az „ami testől született”, amiről az Ige azt tanítja, hogy test és vér nem öröközheti Isten országát. (Református családban való születésünk legfeljebb ajándék az Ige tisztább megismerésére, kedvezőbb lehetőség az igazság elfogadására.)

Az *újjászületés ajándékai*: Isten kegyelmi ajándéka az örökélet (Róm 6,23) Ez a legnagyobb, ami „már e földön az enyém lett” Krisztusban. Azonban e nagy ajándék kísérőjeként még más ajándékok is várnak a hívő újjászületettre.

1. Új értelem:

amely megváltoztatja az ember gondolkodását. Ennek nyomán új értékrend jön létre: pl. jobb adni; egy a szükséges dolog; tudom, kinek hittem; ha e sátorházunk elbomol stb.

2. Új érzelem:

ki a legfontosabb életben, kit szeretek legjobban, hát Jézus mit szól hozzá? Kicsoda Jézus nekem?

3. Új akarat:

Legyen meg a te akaratod! Mit akarsz, hogy cselekedjem? Ő munkálja az akaratot. Taníts meg akaratodat teljesíteni.

4. Új látás:

Mely mögött megtisztult szív örvendez: Boldogok a tiszta szívűek, mert ők az Istent meglátják. A hívő tisztán látja önmagát: Nincsen énbenem semmi jó. Isten kegyelme által vagyok, ami vagyok. De másként látja a világot is, amelyik nyög és vajódik az Isten dicsősége nélkül, várva a megváltást.

5. Új hallás:

Hallja az Igét, az emberi szóból kihallja Isten szavát, az Igéből a Gazda biztatását, dorgálását, vigasztalását, ígéretét. Hallja, meghallja a felebarát szaván át az elvesztett bárány síró bégetését, testvéri hangját, Isten küldöttének eligazítását.

6. Új nyelv:

Amely már Istent dicsőíti, Róla tesz bizonyosságot, Vele beszélget, Őt kérdezi, Reá figyel. Néki énekel. Egyszer Hollandiában, egy gyülekezeti napon, hatalmas tömeg előtt hallgattuk a híres néger éne-

kesnőt: Mahalia Jackson. Csodálatos hangja lenyűgözte hallgatóit. Mondták róla, hogy Amerikában hatalmas kultúrvállalatok, médiák versenyeztek érte. Nagy karrier várt rá, mesés gazdagsággal. Aztán megismerte Jézust, az újjászülő kegyelem előtt kapitulált. Nem ismert többé mást, akit énekével, csodálatos hangjával szolgálhatna, mint Megváltóját. Az Ő hangja többé nem volt eladó. Egyedül Azé volt, aki meghalt érte, hogy neki üdvössége legyen.

Sorolhamánk tovább a megváltott élet új ajándékait, az új tetteket, új utakat, a régi, girbe-gurbák helyett szép átláthatókat, a békeesség evangéliumának vándorával. Ám e néhány jelből is kiteszik, hogy az újjászületés jelentősége túlnő az egyéni érdekszférán. *A vallás, a hit nem magánügy*. Vallási, etikai, pszichológiai következményei immár szociológiai, sőt társadalmi kihatásokkal bírnak. Valahol, még a TSZ mozgalom kezdetén, külön brigádba szerveződtek a hívők. Becsületes munkájuk, fegyelmezett magatartásuk világitó fátylaként tündöklött a „szocialista” erkölcsiségben. Nem sokáig tűrték meg őket irritáló és akaratlanul is kihívó magatartásuk miatt: szétszórták őket a többi brigád közé. Mert a világszág – itt közösségi méretben – fénylett, de a sötétség nem fogadta be azt (Ján 1,5) Ahol Isten Lelke világosságot gyújt a szívekben, ott láthatóvá lesz a mennybevezető út mások számára is. Akik pedig ellene szegülnek az Ige világosságának, azokon Isten haragja marad, ami a kárbozat.

A keresztyénség jelölhet egyfajta kultúrát, történelmi kategóriát, vagy népegyházi fogalmat, de *a bibliai keresztyén élet nem ismer elmosódott határokat*. Aki Krisztusban van, új teremtés az. A Krisztusban élők közössége az újjászületett és megtért atyafiakból áll. Akik nem csupán testből és vérből, de Lélekből is újjászülettek. Kérdezze meg ki-kí magától, (gy tagja-e az egyháznak?)

Németh Gyula, kesesei lelkész

TAHI NEMZETKÖZI PRESBITERI KONFERENCIA

SZEMÉLYES BIZONYSÁGTÉTEL

Személyes bizonyágtételemet egy Igéhez kapcsolom, amely a Római Levél 10,9-10. versében olvasható.

Kedves Testvérek! A hit Isten ajándéka és az ember döntése. A Jézusba vetett hit által a bűnös megigazul; bűneire bocsánatot nyer, vétkeit elmossa a kihullott vér és szívét megtisztítja az egyetlen tökéletes áldozat, amelyet Jézus Krisztus mutatott be a Golgotai kereszten. Mindez hit által a miénk! Ezért olyan *sarkalatos kérdése minden embernek, hogy hisz-e Jézusban? Ettől függ a múltunk, jelenünk és jövőnk.* Én, sok testvéremmel együtt, vallom, hogy Isten végtelen kegyelméből és felém áradó szeretetéből ma már Krisztus elpecsételt gyermeke vagyok, akit Ő fogadott közösségébe. Nekem erőt ad azt tudni, hogy *életem nem a Sátán szabad próbája, hanem Krisztus számára vagyok lefoglalva.* Ez erősít naponként a bűnnel való harcamban. Mert én egy gyarló, bűnös ember vagyok, aki a magam erejéből Isten ítélőszéke előtt meg nem állhatok, sőt inkább büntetést, halált és kárhozatot érdemlek.

Aki a bűn szolgálatába szegődik, előbb-utóbb kifosztottá, összetörtté válik. Az ördög sokat ígér, keveset ad, végül még azt is elveszi. *Krisztus szolgálatában védelem alatt áll az életem.* Ő világosan tudtomra adja: mi a jó és mi az, amit kerüljek. Mivel nagyon szeret, a javamat akarja. És milyen sokszor semmibe veszem, visszaélek ezzel a szeretettel! A bűn legnagyobb taktikája. Kedves Testvéreim, hogy az Isten törvényének áthágására bízta. Pedig Isten a Törvényt segítségül adta, mértékül és tükrül az embernek. „Eddig mehatsz, tovább nem.” A Krisztusban való újjászületésem során ismertem fel: „Törvényednek eleget, bűnös ember nem tehet”. Ha megszakadok, ha minden erőmet összeszedem, akkor sem. Új szívvel viszont hálából törekedhetünk arra, hogy Nekí éljünk. Isten gyermekei vagyunk. Kimondhatatlan örömmel kell, hogy eltöltsen ez valamennyiünk szívét. Születésünk óta valamennyiünk osztályrésze a bűn elleni harc nap mint nap. Ez a küzdelem életre-halálra megy, ha nem te öled meg a bűnt, az ől meg téged. Ebben a küzdelemben a vereség mindig félelemmel tölti el, a fiúság lelke azonban mind újra bizalmat ébreszt a szívemben. Ha gyakran alul is maradok a csatában, Atyám, az Isten ismét győzelemre segít. Örököse let-

tem Istennek és örököse lehetsz te is, és örökostársa Krisztusnak, amennyiben a harcot mindvégig vállaljuk. Van ennél szebb jövő?

Hittel tehetek bizonyágot arról, hogy boldog, aki szent bizonyossággal vallhatja: Isten kegyelméből Krisztusban vagyok! Így többé nem lekötözöttje vagyok a testnek, bűnnek, halálnak és nem ellensége, hanem gyermeke, barátja az Istennek.

A kárhoztató ítélet alól mentesülve szabadságot nyertem a Lélek szerinti életvitelre és a Lélek a bűn miatt halandó testet is alkalmassá teszi az Úr szolgálatára. Amikor felismertem Krisztus végtelen szeretetét, értem hozott áldozatját és átadtam Nekí az életemet, igazolva láttam Pál apostol szavait, amelyek szerint:

„Isten alkotása vagyunk, teremtetvén általa a Krisztus Jézusban jó cselekedetekre, amelyeket előre elkészített Isten, hogy azokban járjunk.”

Tehát, hogy a hitnek cselekedetek formájában is meg kell mutatkoznia. A *szolgálat a hit velejárója.* A hit, ha cselekedetei nincsenek, meghalt önmagában. Szolgálni csak hálából lehet. Élni is.

Isten kegyelméből 1971 óta vagyok egyházközségem presbitere. Alázattal és örömmel adok hálát, hogy Isten nem vetett el engem, hanem kiválasztott a szolgálatra és hívott szent, visszavonhatatlan hívással. Aki Őt elfogadja Atyjának, azt Ő szolgálatba állítja, mert az Ige szerint Isten munkatársai vagyunk, Isten szántóföldje, Isten épülete vagyunk (1Kor 3,9).

Hálára indítja a szívemet, hogy a teremő Isten engem, a teremőnyt, a por-szem embert arra méltat, hogy az Ő ügyének szolgálatába állítson és feladatot adjon. Így kaptam feladatként a presbiteri tisztség magasabb szolgálati fokát, 1987 márciusa óta gyülekezetem másodgondnoka vagyok. E szolgálatom nem dísz, hanem sokrétű feladat, elkötelezettség a szolgálatra. Amióta Jézussal járok, örömet lelem a szolgálatokban, nem érzem tehernek ezeket, mert mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.

Vigyázzunk arra, hogy senkit, semmi-lyen meg ne botránkoztassunk, hogy a szolgálatunk ne szidalmaztassék. *Az ember értékét az adja meg, hogy mennyire fogadod el önmagadat, helyzetedet Isten kezéből, hogy mennyire vagy használható, engedelmes, hogy aki vagy ami vagy, ab-*

ban mennyire vagy hűséges? Én Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok! Te szolgáló tagja vagy egyháznak, vagy csak „tiszteletbeli” presbiter? Vallod-e magadra nézve is, hogy „mind jó amit Isten té-szen, szent az Ő akarata, Ő énvelem is úgy tégyen, mint kedve neki tartja”? Isten maga próbálja ki hitünket, hűségünket és engedelmisségünket és egyszer számon fogja kérni tőlünk. Vigyázz a szolgálatra, melyre vállalkoztál az Úrban, hogy azt betöltsd. Mindenkor teremjük a hála és istenfélelem jó gyümölcseit.

A szolgálattal kapcsolatban két, nagyon fontos dolgot szeretnék presbiter társaim szívére helyezni. Az egyik, hogy *minden szolgálatunk előtt alázatos imádság szavával elkérjük Urunk jóváhagyását és segítségét.* Szolgálni, de mindig az Úrral.

A másik fontos szempont, hogy a *szolgálatban sohasem magunkat állítsuk a középpontba, hanem Krisztust, életünk Urát!*

Mindig előttünk legyen az, hogy amit teszek, azt nem kényszerből, hanem önként és szeretetből teszem, valamint az, hogy ha minden feladatot teljesítünk is, haszontalan és rest szolgálk voltunk, mert csak azt cselekedtük, amit kötelességünk volt megeselekedni. Két, életbevágóan fontos, napi feladatról teszek bizonyágot. Az egyik a *rendszeres bibliaolvasás,* a másik az *imádkozás.* Nem lehet elégszer hangsúlyozni ezek fontosságát az életünkben. A presbiteri szolgálat elképzelhetetlen e kettő nélkül. A naponkénti igelvasással kapjuk meg az útmutatást arra, hogy mit kell tennünk, hogyan kell élnünk, hogy az Istennek tetsző élet legyen. Ahogyan a testnek a mindennapi kenyérre, úgy a léleknek az Igére van szüksége. Élünk naponta az Istennek tiszta, mindig igaz és életet adó Igéjével.

A hívó embernek van még egy szolgálati kötelessége és ez a *bizonyágtétel.* Kedves Testvérem, ne szégyeld a mi Urunk bizonyágtételét, hirdesd az Igét, állj elő vele alkalmas, alkalmatlan időben és boldog örömmel tégy vallást újjászületésedről, Megváltód szeretetéről, kegyelméről, a Krisztusban járás örömeiről.

A bizonyágtétel, hitünk megvallása nem mellékes kérdés. Nem magánügyünk. Hivatásunk, küldetésünk kérdése...

Kovács Béla

Bicske

Emlékezetes presbiterek

Ugyanabban az évben született, mint neves hitsorsosa és honfitársa: Ráday Pál. Ugyanazt a pályát járta meg. Ugyanolyan küldetést teljesített: egyházának erős védőbástyája volt. Amint Rákóczi Ferenc egykori kancellárja a Dunamelléken tett, azt végezte ő Dunán túl és innen. (Értve ez alatt az egykori samarjai – Komáromtól Érsekújvárig, Pozsonytól Nagyszombatig terjedő egyházkerületet).

Ifjúságáról viszonylag keveset tudunk. Kismemesi család sarja. Pápa vonzáskörzetében élt. Mezőlakkal tartott rokonságot. Ifjúságát beárnyékolja a „gyászévtized”. Kollonics Lipót érsek a magyarság teljes politikai, vallási és gazdasági megsemmisítését tűzi ki célul. Ez az állapot rendkívüli erőket és elszántságot ébreszt az ifjúban. Gyermekként megismerhette a hitért halálraítélt prédikátorok, református tanítók néhány életben maradt hőst. Személyesen ismerhette Sellyei Istvánt, a pápai prédikátort és püspököt, a gályarabok Európa-szerte ismert szóvivőjét. Kocsi Csörgő Bálint taníthatta is. S ráadásul a pápai eklézsia légkörét az a sokéves közös szellemi és anyagi erőfeszítés határozta meg, mellyel egyrészt szolidaritásukat nyilvánították, másrészt szervezték az elhurcoltak szabadulását.

Ezért valószínűleg az sem véletlen, hogy a fiatalon megözvegyült Chernelné Szondy Zsuzsannát vette feleségül, aki viszont bizonyos családi hagyományok által közvetlenül Sellyei püspökhöz kötődött. Ez a tény is segítette Kenessey Istvánt, hogy hatalmas közéleti tevékenységével üldözött református egyházát szolgálja.

KENESSEI ISTVÁN

(1677–1750)

A Rákóczi-szabadságharc idején ő szervezte meg a Dunántúl küzdő hadak ellátását. Majd Veszprém megye alispánja, s több, mint két évtizeden át országgyűlési követe. Tekintélye fokozatosan növekedett. Nem csoda, mert ügyes gazdálkodása révén a dunántúli kismemesek között ugyancsak vagyonosnak számított. A bécsi udvar – mely anyagilag sokszor megszorult – kénytelen volt a politikailag szembenálló, de jómódú emberekre támaszkodni. (Néha persze azt a taktikát alkalmazták, mint pl. Nádasdy Ferenc esetében, hogy hagyták meggazdagodni, majd pedig hamis váddal fej- és jószágvesztésre ítélve elkobozták vagyonát.)

Hatalmas szellemi, politikai, jogi, erkölcsi és nem utolsósorban anyagi tőkét teljesen református egyháza szolgálatába állította. A nagyhirű győri egyház első főgondnoka, úgyszintén Dunántúl első hivatalos főkurátora. Ráday Pál halálával pedig az egész reformátusság politikai vezetőjének tekintette. Nagy dolog volt ez, hiszen a dunántúli egyházkerület tiszteletreméltó püspöke 30 éves száműzetés után halt meg. Tehát ugyancsak nagy felelősség nyugodott a főkurátoron!

Rádayval együtt kemény harcot folytatott az országgyűlésen, a királyi kancellárián és a Helytartótanácsban. A római katolikus klérus nem nyugodott bele abba, hogy a szatmári békében a császár biztosította a protestánsok vallásszabadságát. Ők tüzzel-vassal irtották a protestantizmust. Nem elégedtek meg azzal, hogy idegen zsoldos seregekkel rajtaütés-szerűen rombolták le a reformátusok és evangélikusok templomait. A püspökök még azt is keresztülvitték az országgyűlésben, hogy a protestáns Muraközt csatolják Horvátországhoz. Ott tudvalevően halálbüntetés terhe mellett tilos volt az evangéliumi hit gyakorlása. (Trianon 200 évvel később ezt tette meg nemzetközi politikai döntés alapjává. A kulisszák mögött az erős magyarországi protestantizmus feldarabolása volt a cél!)

Kenessey rendkívüli határozottságát, tekintélyét az ún. „dekrétális eskü” elleni tiltakozás mutatja. 1728-ban az országnak több, mint fele protestáns volt! Mégis a katolikus klérus keresztülvitte azt, hogy minden köztisztviselőnek fel kell esküdni Szűz Máriára és a szentekre. Aki ezt megtagadja, nem lehet köztisztviselő. Aki viszont az akar lenni, el kell hagynia hitét. Kenessey István még ugyanaznap III. Károly császárhoz utazott Bécsbe, s azonnali kihallgatást kért. A császár akkor felmentette a protestánsokat ez alól. Később – sajnos – a császár engedni volt kénytelen a hívek nélküli római főpapság szorításának.

Kenessey István tekintélye Mária Terézia idejében még tovább növekedett. A császárnő udvari hívei, életüket és vérüket adták volna a császárnőért, ámde zabjukat nem. Kenesseynek meg volt „zab”-ja. Elvett templomok visszanyeréséért, elűzött prédikátorok hazaengedéséért, vagy szabadonengedéséért de sok mindent tett és áldozott! Még a belső udvari tanácsosok megvesztegetésére is jutott pénzből annak érdekében, hogy a protestánsellenes intézkedésekről még kellő időben hírt kapjon, hogy azok megelőzhetőek legyenek.

Utolsó nagy tette az volt, hogy letterős püspökről gondoskodott az egyesített dunántúli és dunáninneni egyházkerület részére. Állásánál fogva tudta, hogy még keményebb idők jönnek. Olyan kapitány kell az egyház hajójára, aki vészben-viharban helytáll. Rendkívüli bölcsességgel szemelte ki és választotta meg Torkos Jakabot. Aki fiatalember lévén ekkor, 40 éven át vezette az egyházkerületet, s átszolgált a II. József császár által kezdett türelmesebb időkbe.

Szondy Zsuzsanna három évvel élte túl férjét. Annak szándéka szerint végrendeletet készített. 85 000,- rénesi forintot – ez ma talán 85 millió forint is lenne – hagyott egyháza különböző szolgálataira. Ebből született újjá az akkor elűzött pápai kollé-

(Folytatás a 9. oldalról)

gium. Ebből épül a felsőöri – ma Oberwart (Ausztria) – templom. A debreceni kollégiumban 18, Sárospatakon 5 diák kapott örök időkre szőlőn 3-3 éves ösztöndíjat. A pápai református kollégium 1951-ben történt végleges államosításáig 15-18 diák részesült évenként nagyon jelentős ösztöndíjban. (Ezek közé tartozott Lőrincze Lajos professzor is!) Vajjon hova tűnt el az államosítási dzsungelben a hatalmas és nem romló Kenessey-Szondy alapítvány?

Lexikon nem jegyzi Kenessey István nevét. Legyen neve és példája bevésve minden dunántúli presbiter szívébe.

Papp Vilmos

* * *

Köszönet a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményének, s Nagytiszteletű Szalayné Gubricza Emesének, valamint Pataky László nyugyóri lelkész, egykori főiskolai tanár segítségéért.

Kenesseyiné Szondy Zsuzsanna végrendeletéből

Kelt. Pápán 1752. Böjtmás havának 28. napja

„Az én üdvözítő Úram Jézus Krisztusomnak drága, szent vérén és érdemén megváltott bűnös lelkemet a Teremtő Atyának, Megváltó Fiúnak, Megszentelő és Vigasztaló Szentlélek teljes Szentháromság egy bizony örök Mindenható Úr Istennek kezében, testemet pedig az ő anyjának az földnek melyből formáltott, az csalhatatlan és bizonyos hittel várható föltámadásnak reménysége alatt az Úr Isten kegyelmeiben megnyugodott lelkiismerettel ajánlván, minek előtte az én testemnek sátora elbomolna...

Akármely hiten levő keresztyén embernek illendő a maga Religiójához úgy buzogni, hogy ahhoz való buzgóságát alalmizsnálkodásával is megbizonyítsa. Annak okáért Isten ő szent Felsége valamim vagyon, mindazt ingyen kegyelméből adván az én ideig való sáfárságom alá nem lehet, hogy én is ő szent Felségének abból vissza ne adnék és a magam Helvetica

Confessionii fundáltatott igaz vallásommal levő Ekkleziájával, ennek hitbeli családjával, iskoláival, tanítóival, tanítványaival, szegényeivel, megnyomorodott árváival, beteges öregeivel és gyámoltalan özvegyeivel az én ideig való sáfárságom alá bízott tulajdon magam keresményeimből jót nem tennék...

Egy gyermek „TÍZPARANCSOLATA” szülei részére

1. Kicsi még a kezem, ne várjatok tőlem tökéletest: ha az ágyam vetem, ha rajzoló vagyok labdát dobok! Kicsi még a lábam, kisebbeket lépjétek, hogy ne kelljen szaladnom!
2. Az én szemem még nem látta a világot, mint a tietek, hagyjatok kérdezősködni, ne bántsátok érte! És ne korlátozzatok, ha nem szükséges!
3. Munka mindig lesz. Én nem sokáig leszek kicsi – szánjatok rám időt, kérlek! Mondjátok el, amit erről a szép világról tudtok, tegyétek ezt szeretettel és készségesen!
4. Még gyöngék az érzekeim, vegyétek észre hamar, hogy mire van szükségem! Ne akadékoskodjatok mindenért egész nap! Bánjatok velem úgy, ahogy magatoknak elvárnátok!
5. Én Isten különleges ajándéka vagyok. Úgy gondozzatok és neveljétek, ahogy Isten elvárja tőletek! Ha számonkértek, amit tesztek, világos irányvonalat szabjatok, hogy követni lehessen! És szeretettel fenytétek, ha szükséges!
6. A bátorításotokra van szükségem, hogy növekedni tudjak! Ne kritizáljatok, kérlek! És ne feledjétek: a
7. Hagyjátok, hogy magam is dönthessek! Engedjétek meg nyugodtan, hogy hibázzam és tanulhassak belőle! Csak így leszek képes majd döntéseket hozni akkor, ha az élet azt kívánja.
8. Ha valamit megcsináltam, ne csináljátok újra! Akkor ugyanis azt érzem, hogy nem felelek meg az elvárásaitoknak. És még ha nehezetekre esik is, próbáljátok meg és ne hasonlítgassatok mindig a testvéreimhez!
9. Utazzatok el nyugodtan egy hétfévére, ne féltsetek minket, hagyjatok egyedül! A gyerekeknek is ki kell kapcsolódnuk a szüleikből éppúgy, mint a szülőknek a gyerekekből. Egyébként is ez nagyszerű lehetőség arra, hogy megmutassátok nekünk, gyermekeiteknek, hogy a házasságotok valami egészen különleges dolog.
10. Vigyetek rendszeresen istentiszteletre és vasárnapi iskolába! Mutassatok jó példát ebben! Nagyon örülök, ha minél többet megtanulhatok Istenről és az Ő Igéjéről.

(dr. K. Leman)

NEMZEDÉKÉPÍTÉS TEGNAP ÉS MA

Tapasztalatok az Északpesti Egyházmegye presbitériumaiban

A XX. század első felében az elvilágiasodás miatt a presbitériumi tiszttartás is megváltozott. Nagyon sok gyülekezetben már nem elsősorban az addig kialakult értékrend – hit, hűség, Krisztus-követés, keresztyén életvitel – szerint választottak presbitereket, hanem az adott falu vagy város közösségében kivívott közmegegyezés és elfoglalt rang alapján. Csaknem minden vidéki település református presbitériumában helye volt a legjobb gazdának, a legügyesebb iparosnak, a leggazdagabb kereskedőnek.

A második világháború után a megváltozott társadalmi rendben a gyökér nélküli presbitereket az erős ellenszél úgy fújta el az egyháztól, hogy nagyobbik részük halálukig vissza sem tért oda. Aki pedig még ma is él, nagyon nehezen talál vissza a gyülekezetbe...

Az 50-es években az egyház társadalmi megítélése – úgy is mondhatnánk: elítélése – miatt számos gyülekezetben megtizedelődött a presbitérium, az új presbiterek befolyása pedig nagyon lecsökkent. Néhány szó ezek okairól.

1. Az értelmiség nagy tömegei hagyták el az egyházat – főként a városokban –, részben társadalmi nyomásra, részben egzisztenciális okokból. Ez a körülmény rendkívül kedvezőtlenül hatott a presbitériumokra. Minden tisztelet azoknak, akik hitből vállalták a megaláztatásokat, hátrátételt, sok esetben az üldözöttség és hősiességgel tartották a szolgálatukat mellett.

2. Falun – főleg a hagyományok és a régi szokások következtében – nagyon sok családban apáról-fiúra szállt a presbitériumi tiszttartás. Termelőszövetkezetek megalakulásakor a többgenerációs családokból, hogy mentse a fiatalokat, általában az idősebbek léptek be azokba. A követő generációk a szerényebb, de biztonságosabb létszám megélhetés és a könnyebb munka reményében az iparban helyezkedtek el. A nagyüzemi munkássá válással sok minden megváltozott. A legnagyobb változás az volt, hogy a nemzedékek elszakadtak egymástól. A fiatalok nézetei az új környezet hatására több vonatkozásban eltértek a szülei, nagyszülei által is követett „régit” felfogástól. Más életstílust igyekeztek maguk körül kialakítani. Külön költöztek, külön építkeztek, másként illettek szüleit. Megváltozott az értékítéletük is, és mindezek megváltoztatták őket abban, hogy beépülhessenek a gyülekezet életébe.

A nemzedékek egymásraépülése kívánatos dolog lenne a presbitériumokban, de csaknem két teljes generáció kiesett! Nem csoda hát, hogy a legyengült presbitériumok befolyása a gyülekezeti életre feltűnően csökkent, ám ugyanakkor megnövekedett a lelkipásztor felelőssége. A gyülekezet irányítása szinte észrevétlenül egyszerűsödött, vezetőssé változott át. Természetes, hiszen bármi történt a gyülekezetben, amit az akkori rendszer nem nézett jó szemmel, elsősorban a lelkipásztorra lehetett felelősségre vonni.

A két generáció kiesése pedig óriási vérvesztés. A falvak nagymérvű elhagyása, a születések számának erőteljes visszaesése jelzi

a mérhetetlen pusztulást. Ezért kell ma beszélnünk a nemzedéképítésről.

Fóton a férfiak elidegenedését az 1500 lelkes gyülekezet úgy próbálta a nehéz időkben megelőzni, hogy ha egy-egy fiatalabb férfitestvér egymásután többször részt vett az istentiszteleten, hamarosan a presbiterek között találta magát. Így nem csoda, hogy az addig 24 tagú presbitérium néhány év alatt 40 főre gyarapodott. A 70-es évek közepére a pópresbiterekkel együtt pedig már a 60 főt is elérte.

Ennek ellenére, vagy talán épp ezért, egy idő után a presbitérium előregedett. Sokáig az volt a rend, hogy egy családból csak egy személy tölthetett be presbitériumi tiszttartást. S amíg a presbitérium nagyapja élt, sem felnőtt fia, sem felnőtt unokája nem lehetett presbitériumi tag, még akkor sem, ha hite és egyházszertete alapján erre érdemes lett volna.

Ilyen előzmények után és feltételek között hosszú és intenzív gyülekezeti lelki munka következményeként az 1988-as tisztújításkor a hűség, egyházat szerető és érte áldozatot vállaló idősebb presbiterek mellett már 7 fiatalabb, hitben járó, Jézus Krisztust követő presbitert is választhattunk.

További törekvésünk az, hogy 40 fős létszám megtartása mellett a három nemzedék arányos eloszlásban legyen s így

- az idősek tapasztalata és bölcsessége,
- a középkorunk stabil teherviselő képessége, szakértelme,
- a fiatalok lelkesedése, lendülete együttműködőn a gyülekezetért.

Mindhárom nemzedékre nagy szükség van. Ha bármelyik hiányzik, baj van, de ha mindkét fiatalabb generáció kiesik, csaknem cselekvésképtelenné válik a presbitérium, bár ennek elmentmondani látszik, hogy gyülekezeti házuk építésénél a 70 évesek fiatalokat megszegényítő lelkesedéssel és korukat meghazudoló teljesítménnyel vettek részt minden munkában...

Ez év őszén, de legkésőbb a jövő év első felében újabb tisztújításra készülünk. Ezt azonban meg kell, hogy előzze egy olyan új tisztség kialakítása a gyülekezetünkben, amely eddig nemigen volt ismert: a tiszteletbeli örökös presbitere. Ezt a címzetes presbitériumi tiszttartást nagy körültekintéssel és felelősen kell létrehozni és adományozni idősebb, beteg presbitereinknek, mivel mögöttük a gyülekezet teherviseléséből oroszlánrészt vállaló, sokszor igen kiterjedt családok húzódnak meg. Azt szeretnénk, ha ezek a családok valóban megbecsültséget és megtiszteltetést tekintenek és ne hátrátételt érzeneik ki az új tisztség kapcsán.

Ez az átminősítés 11-13 főt érint. Ezzel megnyílna a lehetőség újabb, hitben járó fiatalok szolgálatba állítására. A jelenlegi fóti ifjúságban is érik több fiatal a szolgálatra. Őket konferenciákra, csendeshetekre, bibliaiskolákra küldjük és folyamatos közösségi élet mellett, először az ifjúság körében végzendő szervezéssel, kisebb gyülekezeti feladatok rendszeres végzésével (pl. iratterjesztés) bízzuk meg. Ha a szolgálatban hűséges és bizonyítja

Krisztus és a gyülekezet iránti elkötelezettségét, akkor szóba jöhet a jelölésnél.

Az egyházmegyében, a falusi gyülekezetek látogatása során is azt tapasztalom, hogy a középkorú nők, de különösen a középkorú (30-50 éves) férfiak aránya nagyon alacsony. A fiatalok inkább csak most kezdenek templomba járni. Örvendetes viszont, hogy a városi gyülekezetek egy részében a körültekintően végzett tisztújítások nyomán – ha kis mértékben is – növekedett a fiatalok és az értelmiségiek száma.

A nemzedékek építése azért is megy ilyen nehezen, mert a Krisztust kereső egyházban ma csak elvétve fordulnak elő olyan családok, amelyek a református keresztyén életformát komolyan veszik.

Kevés családban olvassák naponként együtt a Bibliát, imádkoznak közösen és élik meg hitüket úgy, hogy Isten Országának építését a maguk dolga elé helyezik.

Pedig a ma választandó presbiterré és családjával szemben ez kellene, hogy legyen a követelmény. Addig nem is nagyon beszélhetünk egyházunk lelki megújulásáról, amíg újra nem ilyen családok képezik gyülekezezeink gerincét.

Hollandiában a presbiterré való nevelés már gyermekkorban elkezdődik a családban, az iskolában és a gyülekezetben egyaránt. Természetesen nem mindenkiből lesz presbitériumi tag, de az a cél, hogy minél többen legyenek majd alkalmasak a szolgálatra. Emellett a fiatalnak 18-20 éves korában el kell végeznie egy tanfolyamot, amelynek a végén vizsgát is kell tennie bibliaismeretből, egyháztörténelemből, gyülekezetépítésből, misszióból, diakóniából, szervezési és pénzügyi ismeretekből. Ekkor dől el, hogy a presbitériumi megválasztása esetén milyen szolgálatot kap. Csaknem mindegyik presbitériumi tag évente 50-60 családlátogatást, melynek keretében Igeolvasás, az Ige megbeszélése, közös ének és imádság, valamint a család problémáinak, a gyülekezettel való kapcsolattartásnak a megbeszélése kerül sorra. A presbitert 3-4 évi intenzív szolgálata után 2-3 évre felmentik a szolgálat alól.

Enő! mi még nagyon messze vagyunk, de ebbe az irányba kell fordulnunk. A hitvalló református ifjúság nevelésében nagy szerepük lehet a református általános és középiskoláknak, felsőoktatási intézményeinknek.

Végezetül azt szeretném minden presbitériumi tag számára szívére helyezni, hogy a rendszeres presbitériumi tisztújítás frissítőleg hathat és ma már egészségesebb összetételű nemzedéképítést tesz lehetővé a presbitériumon belül.

Búzás János

az Északpesti Egyházmegye gondnoka

A Budapest-Déli Egyházmegye szervezésében, a délbudai presbiterek csendesnapján 1994. május 28-án, Kelenföldön elhangzott előadás összefoglalása.

A presbiter és a lelkész együttes szolgálata

Az egyiptomi rabságból kiszabadított, s még a pusztában vándorló Izráellel történt. Két férfi Isten nevében prófétálni kezdett. Egy jóakarató ifjú – kinek szokatlan volt e rendhagyó esemény – jelentette az esetet Mózesnek. Ekkor hangzott el örök üzenetként: „Vajha az Úrnak minden népe próféta volna, hogy adná az Úr az Ő Lelkét beléjük” (4Mózes 11,29).

Másfélezer év múltán egészen más körülmények között súlyos problémákkal küszködő gyülekezetekhez szól így Pál apostol: „Senki, aki Istennek Lelke által szól, nem mondja Jézust »átközöttnek« és senki sem mondhatja »Úrnak Jézust, hanem csak a Szentlélek által» (1Kor 12,3). Tudjuk Plinius helytartó és Trajánusz római császár hivatalos levelezéséből, hogy itt bírósági vallomásokról van szó. Élet és halál múlt egyiken, másikon. Krisztus követése életveszélyes volt.

Isten Szentlelkének jelenléte és a Neki való feltétlen engedelmisség mind a presbiteri, mind a lelkészi szolgálat elengedhetetlen előfeltétele. Az egykori esküfölköt mindkét esetben még tartalmazták azt a kitélet: „Egyházam érdekét a magam érdeke elé helyezem...” Sajnos ez idővel elmaradt. Ki vállalja ma gályarabságot, máglyahalált? (A magyar országgyűlés tervényei közül még ma sem tö-

röhék a „Regnum Marianum” tipikus megnyilatkozását a rákosi országgyűlés 1523. LIV. cikkelyét, miszerint: „Lutherani comburantur” azaz a reformáció híveit máglyán kell elégetni. – Corpus Juris Hungarici 1899. 830. oldal.)

Közös a presbiter és lelkész Ura, közös a hite, közös az istenszeretete (ha van...) és közös a gyülekezete, egyháza. Tehát együtt kell értenie mindent tenniük. – Ha viszont valamelyikük nem vallja: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus” (Gal 2,20) – jaj neki, s jaj a másoknak, még inkább jaj a gyülekezetnek. Viszont ahol „egy szívvel-lelkekkel” imádkoznak, dolgoznak, nemcsak ők hallják Isten felmentő szavát, de a reájuk bízottak is ott lehetnek velük az örök boldogságban.

Ámde, de sokszor hiányzik – valamennyi-ük veszére – az imádságból, a munkából valamely fél. De sokszor esik meg, hogy mindenki házza ugyan a szekeret, de az egyik elől, a másik hátul... – Sokszor meg válogatunk a szolgálatok között. S ha véletlenül szerszámot kell ragadni – akár egy seprőt, lapátot „udvariasan” meghagyjuk másnak, mondván „En magasabbrendű dolgokra vagyok hivatott...” Rossz munkamegosztás az is, ha az egyik imádkozik – s bár megtehetné – nem végzi a munkát.

A Duna mellett ismertünk egy ekléziát, ahol annak ellenére, hogy gyógyíthatatlan, nagybeteg volt a lelkész, a presbitérium nagyon nagy munkával, költséggel, s nagyon igényesen restaurálta a templomot. Itt még a párttitkár is láthatta, hogy „van Isten”. Másutt viszont a presbitérium azzal dicsérte papját, hogy milyen „rendes ember”, hogy az még a toronyórát is kijavítja... Ott egészséges az eklézia, ahol a presbitérium lelkészével, kurátorával – de még a feleségek is – együtt építik a jövő (saját gyermekeik, unokáik számára) Isten Országát.

Természetesen mindent szabályosan és ésszerűen kell végezni. Ki-ki egy, esetleg két szakszolgálatot vállaljon, – s azt végezze nagyon alaposan! – s ne akarjon „minden lében kanál” lenni. Mi lenne, ha egy kormányban csupa hadügyminiszter lenne? Ezért Pál apostol értelmes példázata az 1Kor 12-ben. Az egyház működését, s a tagok viszonyát a testtel példázza. A testnek rengeteg a tagja. S nem csupán szem, vagy csupán fül... – S mind-egyik tag mindegyikre utalt, nélkülözhetetlen, helyettesíthetetlen.

P. V.

ÉBREDJÜNK, HALADJUNK, MŰVELŐDJÜNK!

A fenti „jelszó” 1840-ben hangzott el egy diák, a Soproni Magyar Társaság főtítkára szájából az első magyar önképző diáktársaság (önképzőkör) félszázados jubileumán. A felvilágosodás magyar művelődési vágyát, Bessenyei György „Jámbor szándékát” akarták az alapító diákok a maguk részéről valóra váltani. Társaságalapító szándékukkal nem álltak egyedül, hiszen a pesti egyetemen, a debreceni, a nagyenyedi kollégiumban és több más iskolában is az ország legkülönbözőbb pontjain hasonló (de a magyar jakobinosok perbefogása után meg is szüntették) társaságokat alakított az ifjúság. A soproni társaság túlélte a századelő nehéz, reakciós korszakát. Így büszkén nevezhették magukat az első félszázados Magyar Társaságnak, amikor említett ünnepségüket tartották. A reformkor kellős közepén már egy sereg társaság működött,

dacolva immár az elnyomó hatalom és a maradiság tilalmaival.

Ebből a példamutató művelődési (nyelvapoló, irodalmi, történelmi stb.) mozgalomból lettek a későbbi önképzőkörök, amelyeket 1948-ban egy át nem gondolt miniszteri rendelet szüntetett meg. Helyébe léptek ugyan a szakkörök, amelyek azonban az önképző társaságoknak éppen *lényegét* nem pótolhatták. A régen is volt szakkörökben egy-egy iskolai tárgyat az előírt tananyagnál részletesebben ismerhetnek meg az elmélyülni szándékozó diákok egy-egy tanár irányításával, tanterve szerint. „Mi a tudvágyat szakhoz nem kötök Átpillantását vágyjuk az egésznek” – idézhetnénk az önképző társaságok nevében Ádám büszke mondatát a falanszter-jelenetből. Következik ebből az is, hogy ezek a társaságok nem lehetnek versírók „szakkörévé” sem, hanem költői és

tudományos vagy közérdekű irodalmi próbálkozások első lépéseinek a megtételére alakuló, demokratikus formák között működő önkéntes, öntevékeny diáktársaságok. A reformkori diáktársaság és a későbbi önképzőkörök legjava is a *demokrácia* iskolája volt a benne részt vevők számára. Maguk választották meg tisztségviselőiket. A múlt században sok helyen még a tanárelnököt is a diákok kérték fel társaságuk vezetésére. Mint Jókai írja egyik visszaemlékezésében a pápai Képzőtársaságra emlékezve (amelyből – mint köztudott – együtt indult Petőfivel az irodalmi pályára), az ilyen társaságok önálló kis köztársaságot alkottak a nagy iskolában. Művelődésük elősegítésére könyvtárat hoztak létre, a kor viszonyainak megfelelően kéziratos lapokat szerkesztettek, a nagyközönség előtt irodalmi esteket, színjátzó előadásokat rendeztek,

Nyitott szemmel

„HITVITA” A TELEVÍZIÓBAN

Egy augusztusi estén olyan műsort adtak le este főműsoridőben (21.00-tól) a Magyar Televízióban, amelyben módot adtak a hazánkban újonnan feltűnt vallási közösségek képviselőinek álláspontjuk kifejtésére. No nem a hittételek kifejtésére (erre nem is lehetett volna elég másfél órácska), hanem arra, mit szólnak az őket ért támadásokhoz (destruktív szekták minősítés stb.) Részt vettek a beszélgetésben világi valláspszichológusok is, csupán a történelmi egyházak képviselőit tartották gondosan távol. A műsorvezető láthatóan nem nagyon értett a témához – de hát minek is értene! Fő, hogy a 100%-os liberalizmust képviselte: legyen szabad bármit hirdetni, káros tanítás nem létezik...

A szervezők kitapintható eredeti céljához képest jobban sikerült a műsor, bár – érthető módon – nem tisztázta úgy a helyzetet, mint az igazában jó lett volna.

A stúdióbeszélgetés tartalmára térve: tucatnyi pogány vallás és keleti filozófia képviselő mellett egy keresztyén csoport – a Hit Gyülekezete – is jelen volt... És el kell ismerni, hogy az ő képviselőjük, Uzoni Péter lelkész – hiszem, Isten akaratából – fordította jobb irányba ezt a tökéletesen destruktív induló műsort. Nem valamiféle egyedül igazi keresztyénként mutatkozott be, hanem a protestáns felekezetek egyikeként határozta meg közösségét. Viszont határozottan elhatárolta magát a pogány kultu-

szoktól! Elismerte, hogy azok is Istent keresik, de – nagyon helyesen – idézte Jézus szavait: „Senki sem mehet az Atyához, hanem csak én általam” (Ján 14,6). Szavait és a gyülekezetéhez tartozók bizonyosságait egyfelől, a pogány vallások képviselőinek megnyilatkozásait hallgatva másfelől – az értelmes emberek (nézők) biztosan felfogták: nem a kis felekezetek („szekták”) és a nagy egyházak közötti különbség az alapvető, hanem az a fényévnyi távolság, amely a keresztyénység és az összes „világvallás” között távolság!

Ez az igazság elég jól kijött – a liberális kibicék szándékával ellentétesen... És szerintem az a legfontosabb, hogy ezt a különbséget ne lehessen elmosni, ne nyerjen teret a szinkretizmus, ne terjedjen az a gondolkodás, miszerint mindegy, hogy ki miben hisz...

Órültem tehát, hogy pozitív irányt vett a beszélgetés, mégis maradt utána hiányérzetem. Nem is kicsi! Kellene volna valaki, aki a „miért”-re is rámutat. Azaz, hogy miért kötjük csökkönyösen az ebet a karóhoz mi keresztyének: egyedül Jézus által!?

Meg kell erre a választ fogalmaznunk, mert ez korunk kihívása a világkeresztyéniség felé! Ha nem hirdetjük mindenütt az Igazságot, azt hiszik, nem is tudunk komoly választ adni!

Én a következőképpen fogalmaznám meg ezt a választ:

A pogány vallások az emberiség azon (gyekezeteiből származnak, hogy az emberi értelem és lélek erőlködése által a teremtettségéből megismerjék a szellemi világot, Istent. Csak, hogy Őt nem lehet kinyomozni, titkainak világába behatolni! Az embertől Isten felé nem vezet út, még ösvény sem, a legjobb szándékú törekvés is zsákutcába torkollik. Csak Ő tud eljönni hozzánk, s Ő Jézus Krisztusban jött el. Utat nyitott az embervilágnak Önmaga felé. Ez tehát alapvetően más út, mert ellenkező irányú. Isten hozzánk felől érkező Fia nem állítható egy sorba a (talán legjobb szándékú) atulról feltörekvő emberekkel. A bábeli tornyokból nem lehet bekukucskálni Isten országába, a Szentlélek viszont odavezet bennünket.

Az emberalkotta Isten-képet (bábványt!) vajon lehet-e összevegyíteni a Kinyilatkoztatásból (Kijelentésből) megismert Isten-arcával? Ugye nem?! Pedig a vallási szinkretizmus, mely buddhizmusnak, Krishna-tannak, Iszlám stb. helyet ad, éppen ezt teszi. Ezért nem szabad összekevernünk a szinkretizmust az ökumenizmussal, amely azt jelenti: Jézus tanítványainak egymásra kell találni akár nagy egyházban, akár kicsiny közösségben élnek; le kell mondani egymás félreállításáról...

Kövespataki László

(Felhívás diákokhoz és tanárokhoz)

munkáiból időnként kis zsebkönyveket adtak ki. Magától értetődően csak önkéntes be- vagy kilépés divatozott e társaságokban. Így mindig a diáksereg igazán érdeklődő, alkotni, művelődni vágyó része gyűlt össze bennük. Volt tanévkezdet pl. a sárospataki társaság reformkori éveiben, amelyen nyolcan folytatták az előző évi munkát a Szemere Bertalan és társai által alapított társaságban; de ott volt közöttük Kazinczy Gábor, Erdélyi János és az az Ormos László, akihez írt levelében a kor kiemelkedő államférfia, Kölcsey Ferenc ezt írta: „s az ifjak Patakon állanak-e még azon társaságban, mely néhány év előtt ott alakult... Ily olvasó s író társaságok nagy eszközök a jövőendő férfi kikészülésére.”

Ezt a Kölcsey által és múltunk sok más kiváló nagysága által olyan lelkesen üdvözölt, pártfogolt társasági mozgalmat ajánljuk a mai ifjú-

ság figyelmébe. Egyes iskolákban a központosított ifjúsági mozgalmat (DISZ, KISZ) szervező állampárt idején is alakultak később nagyon szép eredménnyel működő ilyen önképzőkorok. Újjá alakult – tudunkkal ma is él – a Soproni Magyar Társaság is, és a diákok megünnepelelték az egykori alapítás 200. évfordulóját 1990-ben (sajnos, csak helyi érdeklődést ébresztve). Kölcseynek és kortársainak véleményét osztva azt gondoljuk, hogy a mai ifjúságnak is szüksége lenne a régi nyomaiba lépő, önképzésre szerveződő társaságokra, amelyek korszerű tartalommal ismét megvalósítanák az ifjúság öntudatosan haladó művelődési törekvéseit. Ezért, diákok és tanárok kedvét egyaránt ébresztendő, ilyen társaságok szorgalmazására létrehoztuk pedagógusokból, tudományos dolgozókból azt a szövetséget, amely feladatának te-

kinti a mozgalom létrehozását és ébrentartását az ifjúság minél szélesebb köreiben.

Első lépésként ezzel a felhívással a társaságok megalapítására bizdítjuk a mai (általános-, közép-, és főiskolai) ifjúságot; az alapításban segítséget nyújtani kész tanárnokot és tanárokat pedig a tanárelnöki szerep vállalására kérjük. *Ahol ilyen társaságok már működnek, vagy most, felhívásunk nyomán megalakulnak, jelezzék nekünk, hogy tanácsainkkal erőfeszítéseiket segíthessük, és ifjúságunk művelődési vágyán éppúgy örülhessünk, mint hajdan Kölcsey, Wesselényi és sokan mások. Örülnénk neki, ha protestáns iskoláink most is élen járnának példamutatással, mint a múlt században.*

Dr. Bodolay Géza

VEDD és OLVASD!

Szabadon az Úr szolgálatában

Nők az egyházban és a társadalomban

címmel jelent meg a Nemzetközi Teológiai Könyv sorozatának 15. kötete. Hiányt pótló, tartalmas és szép könyvet vehet kézbe az Olvasó. *Bibliikus szemlélet, s egyben életközelség* jellemzi a kötetet, ami nőkről nőknél, de legalább ennyire férfiaknak is szól.

A szerző Ruth Epting bázei református lelkész (Svájc), aki több évtizedes tapasztalatait adja közre. Ezekre a svájci, az afrikai és a más felekezetekhez tartozó asszonyokkal fenntartott kiterjedt kapcsolataiban tett szert. *Ökumenikus nyitottságát* számos példán bizonyítja. A magyar kiadáshoz írt előszavában rámutat arra, hogy „a kelet-európai változások, melyekről módomban volt az utóbbi években sok asszonnyal beszélgetni, akik protestáns, katolikus, ortodox egyházak tagjai, szinte egyértelműen fogalmazták meg: a változások sem tudták legyőzni azokat a régi előítéleteket és képzeteket, amiket a férfi és nő államilag is biztosított egyenjogúsága próbált kiiktatni”. Könyvének célja ebből adódik: *Meghívás és felhívás a nőkhoz, azért, hogy tevékenyen vegyenek részt abban a világméretű nagy felfedező fázisban, melytől remélhető: a nők tudatosítják magukban sajátos értékeiket, amikkel az élet szolgálatához minden területen hozzájárulhatnak. Erre gazdag példatár az Ó- és Újszövetség, az egyháztörténelem, amiben újra és újra megjelentek azok az asszonyok, akik Istenől nyertek személyes indításokat, s azokat maradéktalanul hasznosították egyházuk és környezetük javára. Sajátos hozzájárulásukat szerzetesnőként, diakonisszáként, lelkészfeleségként, lelkészasszonyként, gyülekezeti női munkásként tehetik és tehetik meg. „Ők képezték a megtartó, ápoló, gondozó erőket, ennek ellenére soha nem vehettek részt az egyházakat érintő fontos döntések meghozatalában”. Ehhez az út azonban nem a feminista lázadás, még kevésbé a kézzelgyintéssel elintézhető beletörődésen át, hanem a könyv által sürgetett felelős együttműködés törekvének kitartó vállalásán át vezet!*

A kitartás vállalására női sorsokat villant fel az Ószövetségből, a Jézus körül szolgálatot teljesítő asszonyok köréből. A nők értékelésében is Jézus jelent a fordulópontot, aki a nőket személyiségük méltóságára emelte: „Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek” (Jn 8,36).

Máriával kapcsolatban, a sok szempontból vitatható hagyományjal szemben a szerző megállapítja: „Mária élete a protestáns nők

számára azért is jelentős, mert azzal, hogy ő kész volt hívő engedelmességgel vállalni feladatát, példát adott Krisztus igazi követéséből”. Sokoldalúan életre hozta a nők újszövetségi helyzetére vonatkozó kulcsfogakat (Ef 5,22 és 1Kor 14,34), valamint a nők lelkészszemélyiségek fejlődésfolyamatát.

A mai nők/asszonyok konfliktushelyzeteivel is behatóan foglalkozik, és lélektani, lelki-gondozói árnyaltsággal és tapintattal nyújt eligazodási pontokat, „kapaszkodókat”. Bibliikusan szemléli a feleség és anya helyzetét, a házasságot, a személyes fejlődést, de nem kerül ki a „részesebb” témákat sem: az egyedülálló nő helyzetét, a házasságon kívüli anyaságot, a magányt, az özvegyiséget, s az elvált nők gondjait. A modern élet gazdasági kihívásai között élő dolgozó nők helyzetét a *partnerség* összefüggésébe helyezi: „A partnerség kötődés függés nélkül... amelyben a szabadságot nem szabad összetéveszteni a semmire sem kötelező szabadsággal... A partneri viszony olyan képesség, ami a jövőbe mutat, amit ki kell próbálni és meg kell tanulni a munka, a társadalmi érintkezés és a politika területén is”. A keresztény nők szolgálatát ma *igehirdetői szövegek* nélkül.

A kötet végén tiszteletadásunkként megjelenik Ruth Epting nemrég elhangzott előadása, amikor is a bázei egyetem díszdoktorává avatták: „Az ökumené a nők lelkiségéből is él” címmel. Ebben a nők jövőbeni szolgálatának irányait vázolja fel. A szétszakaadó világban ők a bizalomépítés szorgos „méhecskéi”. Ehhez szükségük van az imádságra, a Biblia üzeneteinek megélésére, és a Lélek felszabadító hatalmára.

A fordító, *Békefi-Róhrig Klaudia* délvidéki református lelkész gondos fordítói munkájában a könyvet a Magyar Református Nőszövetségnek, valamint a határon túli református és más felekezetű nőtestvéreknek ajánlja, „a megmaradás névtelen, hetiköznapi hőseinek, tiszteletadással helytállásukért”. Nagy haszonnal forgathatják a kötetet lelkészek és lelkészasszonyok, gyülekezeti munkások is. Akár munkafüzetnek is felhasználható, sorozatok összeállításához, ökumenikus női rendezvényekhez. Gazdag irodalomjegyzéke segíti a kérdéskör elmélyültebb átgondolását.

(Megrendelhető a lelkési hivatalokban, illetve a Zsinati Iroda Tanulmányi Osztályán, 1146 Budapest, Abonyi utca 21. Ár: 187,- Ft).

Dr. Sz. S.

RUTH EPTING

Szabadon az Úr szolgálatában

NŐK AZ EGYHÁZBAN
ÉS A TÁRSADALOMBAN

Rövid idézet a könyvből:

JÖVŐ IRÁNTI BIZODALMUNK

A hatalom nélküli tanítványok és női tanítványok kicsiny serege már Jézus korában nagy ígéretek birtokosa volt. *Ha a nőknek nincs is hatalmuk az egyházban, mégis képesek arra, hogy hidakat építsenek, közösséget ápoljanak, másoknak kedélyét pozitívan befolyásolják, mégpedig abból a mélyseges tapasztalatból, hogy Jézus Krisztus az ő életükbe is szabadító erőként lépett be, s ők erről másoknak bizonyosságot is tehetnek.* – Vannak, akik ezt szavak nélkül mondják el, pusztán életükkel, mások odaáldozzák magukat az időseknek, fogyatékosoknak, betegeknek, menekülteknek, gyermekeknek, narkósoknak. Ismét mások arra törekszenek, azon munkálkodnak, hogy megváltozzék, javuljon a népek, a nemzet együttlése. Mindent egy nagy tettiként hajtják végre, hiszen ugyanannak a Teremtőnek szolgálnak, ugyanaz a Szabadító indítja őket új utakra, s ugyanaz a Lélek ösztönözi őket kitartásra, állhatatosságra. Ezek a tapasztalatok meggyőzik őket arról, hogy a régi történelmi szakadásokból nem szükségképpen épülnek áttörhetetlen falak, melyek egymástól távol tartanak minket, hanem a különböző tapasztalatok éppen arra ösztönöznek, hogy ezekkel is kölcsönösen meggazdagítsuk egymást, s lelki-spirituális életünket elmélyültebb, és színesebbé tegyük.

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL

JÚLIUS

5-7. Illyefalván (Románia) ülésezett a kárpát-medencei egyházkerületek esperesi és egyházmegyei gondnoki konferenciája. A főtéma a III. Magyar Református Világtalálkozó, valamint az Egyetemes Magyar Református Zsinat összehívásának előkészítése volt. Szövetségünket a főtítokár képviselte. Részletes tájékoztatást a Reformátusok Lapja közölt.

10. Balassagyarmaton szolgált a főtítokár presbiteri konferencián.

11-17. Országos gondnoki konferencia volt Szárszón. Sajnos nem minden egyházmegye képviseltette magát. A résztvevők elhatározták, hogy jobb előkészítéssel 1995-ben is meg kell rendezni a konferenciát.

20. Országos ifjúsági konferencián szolgált a főtítokár „Találkozásom és kapcsolat az életemet vezető Igével – a Szövetségben” címmel. Az ifjak kérdéseire a főtítokár válaszolt.

AUGUSZTUS

11. A Lelkészegyesület konferenciáján dr. Busya Dezső főjegyző (Erdélyi egyh. ker.) szolgált „Legyenek munkatársaink a presbiterok” címmel, majd a főtítokár szólt arról, hogy „Mit várnak a presbiterok a lelkipásztortól”.

14. Hálaadó alkalmon vett részt a főtítokár Bodajkon, ahol Bakó Zoltán esperes és Temesvári Béla lp. szolgálatáért adott hálaát a gyülekezet. A főtítokár látogatást tett Csákerényben és Mórton.

25. A Megújulási Mozgalom szervezett egy találkozót a Reménység Szigetén, ahol szövetségünket a főtítokár képviselte. Az elfogadott nyilatkozatot a Reformátusok Lapja is közölte.

27. A Holland Református Párt (GVP), a Presbiteri Szövetség, a KDNP Protestáns Műhelye közös szervezésben egy napos konferencia volt a Károli Gáspár Ref.

Egyetem Dísztermében (Reviczky u. 4/c), ahol az MDF, a KDNP és a Független Kisgazdapárt képviselői is kifejezték nézeteiket országunk jelenéről és felvázolták a közeljövőt is.

29.-szeptember 4-ig. Nemzetközi Presbiteri Konferencia volt Tahiban. A programot a PRESBITER is közölte. A résztvevők együtt örültek a Kárpát-Medence utódállamaiból érkezett 12 fő vendégnek és bizonygátételüknek. A Presbiteri Szövetségnek célkitűzése a szomszédos országokban élő presbiterekkel, később pedig a világ bármely országában élő presbiterekkel való összefogás és együttműködés kialakítása. Elősegíteni igyekszünk ezzel az Egyetemes Magyar Református Zsinat mielőbbi megalakulását.

SZEPTEMBER

6. Mátraházán a Délpesti Egyházmegye lelkészkonferenciáján szolgált a főtítokár, majd dr. Hegedűs Loránt püspök adott tájékoztatást „Hogyan tovább?” címmel.

6-8. Királyhelmezen (Szlovákia) a Szlovákiai Keresztyén Egyház és a Lelkészegyesület konferenciáján vett részt a főtítokár a MRVSz. Dunamelléki Területi Rész képviselőjeként, 7-én Csicsérben Pándy Bertalan esperes gyülekezetében tett bizonygátot.

9-11. A Külső-Kelenföldi Gyülekezet egy kisebb csoportja Kálmán Péter lelkész vezetésével szeptember 9-10-11-én Tahiban tartott 3 napos megbeszélése a jövőbeni gyülekezeti munkája érdekében Molnár Miklós „Isten munkatársai vagyunk” című tanulmányával foglalkozott, majd szeptember 24-én autóbusszal kirándulásán felkereste az Ópusztaszeri Nemzeti Emlékparkot. Meglátogatta a Szegedi Kálvin téri Gyülekezetet és városnéző sétáján a város nevezetességeivel ismerkedett.

13. A Vértessaljai Egyházmegye közgyűlésén vett részt a főtítokár. Az egyházmegyében a jól működő három lelkész körnek megfelelően előkészítés alatt van az egyházmegye Presbiteri Szövetségének a megalakítása.

20. Esperes-gondnoki értekezlet volt a Dunamelléken. A főtítokár a Bp. Északi egyházmegye gondnokaként, a MRVSz. Dunamelléki Területi Rész képviselőjeként vett részt.

25. A Kispest-Rózsa-téri új templom felszentelési ünnepségén vett részt a főtítokár.

26-28. A X. Budapesti Zsinat 8. ülészakán – tanácskozási joggal – vett részt a főtítokár. Az ülészak napirendjén – többek között – az alábbi fontos ügyek szerepeltek:

- megállapodás a Magyarországi Református Egyház és a Református Világszövetség között a Zsinattal kapcsolatos alapkérdésekben;
- a Magyar Református Egyház alkotmánya;
- az iskolaügyi törvény koncepciója;
- a Magyarországi Református Egyház állásfoglalása a keresztség kérdésében;
- ösztöndíjszabályzat.

HÚSZEZER PRESBITER

*Húszezer presbiter,
egy egész hadsereg!
Húszezer presbiter,
kiket az ÚR szeret,
kikért a Golgotán
büntörtől vére hullt.
Hálával ének-e,
avagy haláltanul?*

*Mélyen átéli-e,
milyen kiütemezett
mindenki, s hogy helye
hol van és mit tehet?
Látjuk-e rajta, hogy
JÉZUSHOZ tartozik
s bátran megvallja-e,
mit jelent az a hit?*

*Húszezer presbiter,
elhívott szolgál mind,
akiket az Ige
formál és arra írt,
hogy hordják szívükön
Egyházunk dolgait,
s hűségben járjanak
az ÚRRAL, mindig itt.*

Füle Lajos

A Magyar Református Presbiteri Szövetség

pályázatot hirdet

olyan pályaművekre, amelyek
egy-egy gyülekezet utóbbi 50–75 évének történetét
dolgozzák fel.

A pályadíjak a következők:

I. díj: 20 000 Ft

II. díj: 10 000 Ft

III. díj: 5 000 Ft

A pályamű olyan munka lehet, mely – nyomtatásban még nem jelent meg – a szerző(k) önálló munkája, – a szerző(k) hozzájárulnak a pályamunka példányának elhelyezéséhez a Ráday-Könyvtár állományában.

A pályázók a református gyülekezetek presbiteri és tagjai lehetnek. A pályázat A/4-es nagyságú lapokon magyar nyelven gépelve küldendő be a Presbiteri Szövetség címére (Budapest, IX. Ráday u. 28.). Terjedelme nem haladhatja meg a 200 gépelt oldalt. A pályázathoz csatolni kell a szerző(k) nyilatkozatát a fenti három követelmény teljesítéséről. A pályázaton való részvétel a pályázók szerzői jogait nem érinti. A díjnyertes pályamunkák kiadása a szerzőkkel kötendő külön megállapodás alapján történik.

Üzenetek!

*Önsorvasztás ellen
gyermekáldásért!*

*Máté: 3,10: A fejsze immár a
fák gyökerére vettett...*

Kalotaszeg falvait járom.

Szívemben fájdalom-párta.

Varrottas halál kacérkodik.

Cipel,

Kápráztat,

Vakítóan hódít.

De Nem süketülök.

É r z e m.

Hallom a Holnap nyöszörgését.

Csudaszép volt minden egykoron.

Túlhegyén is

Virágozott a lélek.

Ma

irgalmat nem találva szisszent.

Szívemben-agyamban:

üzenetes-üzenetek nyargálnak

p í t y m a l l a t v á r ó n.

Nem!

Nem, nem!

Nem tájmúzeum serege...

Kell a gúgyögéstermő szerelem!

*Csak bennetek, bennetek
a Holnap-kegyelem.*

Óh! erdélyi lányok-asszonyok!

Hímezzétek holnapunkat:

Rügyet is ringasson az

É l e t s z e r e l e m!

Többszáz – kilométeres a jaj!

Izen!

*Mind messziből sír egy sáppadt
n i n c s e n.*

Holnapitű lányok-asszonyok,

Vallassátok a Varjú-nemzedéktek.

*Még a Zsibói Bölény, a vak méhész
is tudott*

pergetni pártás mézet...

Vak vala... Látóbban e l ó r e

nézett.

Kalotaszegi Lányok-Asszonyok!

Üzenetek: Erdővidék. Nyárad.

Küküllő mentének... Duna, Szamos,

Körös, Maros, Olt vizénél

v i l l a n j o n a

l é l e k!

Kövesdi Kiss Ferenc

KÜLDJÖN EGY FOTÓT!

Örömmel közöljük kedves olvasóinkkal, hogy lapunk következő számában már fényképet is közölhetünk, az AMEKO Nyomda jóvoltából. Csak *fekete-fehér* fotókat tudunk nyomtatásban közzétenni! Kérjük, egy-egy jelesebb presbiteri találkozóról, templomról, szolgálatban példamutató férfi vagy nőtestvérrel küldjenek fényképet. Ha a szerzők cikkük mellé kis igazolványképet küldenek, ennek közlésére is mód van. Így legalább arcról is jobban ismerjük, felismerjük egymást. Szíves segítségüket köszönjük.

A szerkesztőbizottság

OLVASÓINK FIGYELMÉBE

A karácsonyi szám lapzártája október 26-án lesz, ezért karácsonyi témájú cikket, verset, elmélkedést kíván közzétenni, az a jelzett időpontig szíveskedjen kéziratát beküldeni címünkre!

Kérjük gyülekezeteink lelkészeit, sajtotéjesztőit: december 15-ig írásban közöljék Szövetségünkkel, hogy 1995-re lapunkat változatlan példányszámban, vagy módosított példányszámban kérik.

Új rendelést is szívesen fogadunk a jelzett időpontig.

Ebben már most jelezzük, hogy lapunk példányszámonkénti ára 1995. január 1-jétől 29,- Ft lesz. Ezt a 16 oldalas számonkénti terjedelem, valamint a papír- és nyomdaköltségek árának emelkedésére, s a fotók közlése miatti többletköltség teszi szükségessé. Bízunk Olvasóink megértésében és a Presbíter iránti imádságos szeretetükben! Köszönettel!

A szerkesztőbizottság

A „Presbíter” című lap a Magyar Református Presbiteri Szövetség

hivatalos időszak kiadványa.

Megjelenik évente hat alkalommal.

A szerkesztőbizottság tagjai:

dr. Bodólay Géza,

dr. Ritoók Zsigmond,

Hegyi-Füstös István, Papp Vilmos,

Vándor Gyula, Kövespataki László

Felélős szerkesztő: Békefi Lajos

Felélős kiadó: Nagy Ferenc József

Szerkesztőség: Magyar Református

Presbiteri Szövetség Irodája,

1092 Budapest, Ráday u. 28.

Készült az AMEKO Kft.

nyomdájában. – 94/023.

Felélős vezető: Kovács Gábor

Egy példány ára: 25,- Ft.